

Ještě jednou Fénixcon - Parcon 2022

V dňoch 2. – 4. decembra som vlani už druhýkrát navštívil metropolu južnej Moravy Brno. Už v klasickom decembrovom termíne sa tam konal „normálny“ con – 37. ročník medzinárodného stretnutia autorov a fanúšikov fantastiky, Fénixcon/Parcon 2022. Ani miesto sa nezmenilo, hotel Vista návštevníkov vítal s otvorenou náručou.

Piatok 2. 12.

Do Brna som sa vybral v piatok na obed. Na jar mal medzinárodný rýchlik meškanie 70 minút, teraz sme docestovali s 35-minútovým oneskorením. Po menšej prechádzke mestom sme na hotel prišli okolo hodiny šiestej večer. Po rýchlej registrácii a „nafasovaní“ conového trička sme sa ubytovali a neskôr zišli dole do hotelovej reštaurácie, ktorá bola z troch štvrtín zaplnená. Zvítal som sa s kamarátmi, niektorých som nevidel pár rokov, a pobral sa na slávnostné otvorenie conu. Stihol som ho, nie ako po minulých ročníkoch, keď bol hlad silnejší ako úvodné slová.

Ako prvý privítal návštevníkov jeden z organizátorov Roman „Doktor“ Hruška. Aj tento rok súbežne s Fénixconom prebiehal Parcon. Krátky príhovor mal aj Pavel Mikuláščík, ktorý je hlavným editorom súťaže Cena Karla Čapka.

V tomto roku si pripomíname 200. výročie narodenia sliezskeho prírodovedca a biológa Johanna Mendela, zakladateľa genetiky. Tohtoročným rámcom Fénixconu teda nemohlo byť nič iné ako génová terapia. Program bol zložený z prednášok s rôznymi témami, niektoré mali zameranie na gény. O klonovaní, ale i o tom, čo pan Mendel vedieť nemohol, začal svoju prednášku Jan Šimůnek. Určite poznáte film Blade Runner z roku 1982, v hlavnej úlohe s Harrisonom Fordom. Predlohou k tomuto filmu bola kniha od Philipa K. Dicka. Vedeli ste však,

že existuje sedem verzií tohto filmu? Marek Tvrđý predstavil komplikovanú históriu vzniku filmu, jeho prvotný neúspech a vznik ďalšieho filmu, kníh, videohier, komiksov a animovaného filmu.

Chcel som si dať neskorú večeru v blízkej reštaurácii Stronghold, kam som zvykol chodiť po minulé roky, ale bola beznádejne obsadená. Tak som sa spolu s priateľmi vybral na menšiu prechádzku k pivovaru Moravia. Tam nám šťastie neprialo, nakoniec sme sa usadili v reštaurácii U Nemců. Po dobrej večeri sme sa vrátili naspäť na hotel, kde sa o chvíľu mala začať porada československého fandomu. Na nej sa rozhodlo, že aj budúci rok sa Parcon uskutoční spolu s Fénixconom. Záver sobotňajšieho večera patril hudobnej afterparty.

Sobota 3. 12.

Sobotné dopoludnie otvoril svojou prednáškou Co nám dalo baroko? známy český spisovateľ Leonard Medek. Po ňom si vzala slovo Františka Vrbenská a predstavila mytologické zvieratá s dlhými ušami, králikov a zajacov, vo svojej prednáške s názvom Ušáci magičti, mystičti, mazaní. Ja som strávil sobotné dopoludnie, obed a časť popoludnia na vianočných trhoch v meste, spolu s kamarátmi. Veď sme na nich neboli skoro dva roky. Na obed sme sa zastavili v reštaurácii Pegas, ktorá má aj vlastný minipivovar, a výborne tam varia. Prešli sme Zelný trh, kde ste si mohli kúpiť remeselné výrobky, a Námestí Svobody, kde sa vo veľkej miere podávalo občerstvenie. Na hotel som sa vrátil okolo tretej.

Položím vám jednu otázku: „Koľko žien sa doteraz dostalo do vesmíru?“ Neviete? Ani ja som to nevedel, ale Milan Halousek, predseda vzdelávacieho spolku KOSMOS-NEWS, nám o nich porozprával. Dodnes ich absolvovalo cestu **pokračování na str. 10**

OBSAH

Ještě jednou Fénixcon - Parcon 2022	1	Časem s vědou – březen	22
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	Mezi lékem a jedem	23
BILCON 2023	2	Vyhodnocení PAF 2022	24
Hvězdný bulvár	3	Rozhovory s autory	24
Jiskřičky v popelu	12	Běžná selhání selhávají	26
My versus Oni	15	DOGMA	27
Měsíc je drsná milenka	16	Hitparáda autorů PAF 2022	28
Rychlé šípy jsou zase v kurzu	19	Sbírka českých povídek 2	28
Nekreslil Rychlé šípy	20	Duch krále Leopolda	28

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Vážení a milí, chyběl vám v únoru Interkom? Tedy ne že byste to dali nějak najevno, to ne, ale prozradím vám, že vy jste mi rozhodně chyběli, pustil jsem se do tvorby tohoto čísla s bezmála abstinenciími příznaky a opravdu se mi nechce věřit, že minulé šlo do tisku jen před měsícem (tohle píšu osmého února).

Z pochopitelných důvodů nám trochu nakynul Hvězdný bulvár, popisuje události skoro dvou měsíců, kdy se toho dělo opravdu hodně. Například v Japonsku s covidovým zpožděním konečně vyšla druhá *Sbírka českých povídek 2*, v Americkém centru jsme pokřtili knihu Jardy Olši, jr. o Miloslavu J. Breuerovi, v kobce číslo 11 na vltavské náplavce jsme si užili fascinující besedu s překladateli fantastiky, a přihodilo se i mnoho dalšího.

Naše vědecká rubrika zásluhou Michala Marčišovského v tomto čísle také přibrala, dozvíte se v ní, jak se scifisti snaží připravit první českou lunární misi.

Richard Klíčnick se s námi podělil o recenze komiksů Rychlé šípy a díla Bohumila Konečného. A samozřejmě najdete zde i své stálé oblíbené rubriky. **Zdeněk Rampas**

BILCON 2023

Možná se to bude zdát někomu brzo. Možná si někdo řekne: a bude program? A možná si někdo řekne: a bude co slavit?

Tak tedy vážení příznivci bíloveckých katakomb, postupně odpovím.

Ano, je to brzo, ale je to zároveň za chvíli. Po dohodě členů klubu je termín dán, a sice od soboty 14. do neděle 15. 10. tohoto roku. Tedy říjen. Je ještě docela příjemně a světle.

Ano, bude program. Bez něj by to nešlo. Letošní BILCON je věnován fantazii. Takže bude co objevovat, bude co poslouchat, bude o čem diskutovat.

Ano, bude se slavit. Třeba to, že BILCON od svého počátku opustil Kristova léta. Je mu už 37 let. To je hezké číslo, ne?

Ale více prozatím neřekneme, jen vás srdečně pozveme.

Tedy Bílavec 14. – 15. 10. 2023.

Těšíme se na Vás

P. S. Ale vlastně všichni

Za KLF Ostrava Aleš, Pavel a Mirek

Jarní porada v Březové

Vážení členové SF klubů Československého fandomu, po covidové přestávce se letos po Velikonocích opět uskuteční tradiční Jarní porada SF klubů v Březové nad Svitavou, a to také tradičně u Franty Moravce. Hlavní jednací den bude 15. dubna.

Předplatné i doplatné na 2023

Platit lze přes konto u Fio banky, které má tu výhodu, že bez poplatků umožňuje poslat peníze i slovenským předplatitelům. Takže pro platbu z ČR používejte číslo konta: **2700397108/2010** a pro platbu ze SR IBAN: **SK89 8330 0000 0027 0039 7108** (platbu zadejte jako vnitrostátní převod). Stále **400 Kč** (respektive 17 euro, nebo podle momentálního kurzu), pokud si nejste jisti, jak na tom jste, napište mi. **ZR**

Dárek pro Putina

Víte, proč se raketomet RM-70 jmenuje Přemysl? Protože jedinou salvou zorá čtyři hektary. Více na <https://www.zbraneproukrajnu.cz/> **Bratříček**

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 3/2023 (363)

Adresa redakce

INTERKOM

Letecká 6, 161 00 Praha 6, ČR

e-mail: zrampas@gmail.com

<http://interkom.vecnost.cz>

Šéfredaktor

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka

Kristýna Benediktová

Redakční kruh

Franta Houdek, Jan Vaněk jr.

a Michaela

Autoři tohoto čísla

Ivan Adamovič, Marie Domská, Mirka Dvořáková, Miloš, Ferko, Filip Gotfrid, Jiří Grunt, František Houdek, Richard Klíčnick, Lukáš Kos, Aleš Koval, Martin Novák, Michal Marčišovský, Zdeněk Rampas, Serjoža, Petr Svoreň, jr., Martin Weiss

Fotografie

Jarek Kopeček, Dáreček

Sponzoři tohoto čísla

Jiří Doležal, Jiří Grunt, Petr Habala, Jan Haberle, Dalibor Čáp, Daniela Kovářová, nakl. Epocha

Vychází nepravidelně.

Uzávěrka tohoto čísla

byla dne 21. 2. 2023

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto

Vskutku, pravím vám, nyní nadchází věk meče a sekry, věk vlčí. Nadchází čas Bílé zimy a Bílého světla, čas šílenství a nenávisti, Tedd Deiréadh – Čas konce. Svět zahyne v mrazu a neobrodí se, než východem nového slunce.

Ve zkratce: v Praze sněží a blíží se volby.

Satai

Společnost je rozdělená. Jedni se do Vltavy chodí otužovat a jiní ohřát.

Miroslav Kemel

Otec mi říkal, že se budu moci považovat za úspěšného, když zůstatek mého bankovního účtu bude připomínat telefonní číslo. No ale i 158 je telefonní číslo.

CHROCHTADLO

Já se toho, že mě prezident Pavel pošle bojovat na ukrajinskou frontu, nebojím, protože jsem po očkování už dva roky mrtvý.

SKRPO9

Zuzana Čaputová: naplněný sen českých liberálů o společném potomkovi Václava Havla a Sharon Stone, jehož kmotry byli T. G. Masaryk a dalajláma.

Jindřich Šídlo

Celkem v devíti zemích vyhrál Pavel se ziskem 100 procent hlasů, a to v Kongu, Alžírsku, Ghaně, Senegalu, Jihoafrické republice, Indii, Pákistánu, Iránu a Bělorusku.

Zřejmě země s pozitivními zkušenostmi s generály.

Lucie Sulovská

◆ ◆ ◆
● **1. ledna** slavíme 30 let ČR, to to uteklo ☺ Víc ke vzniku obou našich republik najdete v minulém čísle IK.

Také se dovidám, že Deník N reaguje na společenskou potpávku a jako Respekt přestane přechylovat cizozemská ženská příjmení. Opravdu bych naši společnost nezotožňoval se stovkou křiklounů na Twitteru nebo s několika studenty, kteří si uspořádali rozvrh tak, že mají několik dní v týdnu čas na aktivismus. Na druhou stranu i když se nejedná o celou společnost, možná tvoří zmíněná uřvaná bublina na Twitteru podstatnou část jejich platícího čtenářstva. Následkem toho v Deníku N zřejmě nabyly návrh progresivní redaktorky, které nalapaly tyhle hlouposti v USA, a nikdo si neposlechl, co tomu říká ekonomické oddělení. Tím, že se takto přiblížili Respektu, zúžili si čtenářskou obec a budou s ním muset bojovat o těch pár čtoucích progresivistů...

Nečekám, že první den příštího roku budu o Deníku N zase něco psát. Už tu tou dobou dlouho nebude, protože to nebude jediná změna, v tomto roce se definitivně ukáže, že koncept inkluzivního, ekologického, udržitelného, mírového, rovnostářského, sociálního, blabla světa, kvůli jehož propagaci a obhajobě Deník vznikl, byla jen fikce daná historickou anomálií, a že pravdu měl Mrož a podobní zpátečníci, jejichž názory pochopitelně nikoho nezajímají, když mluvili o válce jako o přirozeném stavu lidstva a o tom, že geopolitika stále existuje.

Komu by se v ideálním světě nechtělo žít, ale i kdyby se podařilo porazit a pacifikovat Rusko, stále je tu Čína a migrační tlak z mnoha koutů světa, nepěkně se doplňující s naší současnou demografickou krizí.

Posilvestrovské chmury mi pomohl rozehnat první díl seriálu *Dobré ráno, Brno*, opravdu pobavil, i když někdy méně bývá více, zvláště u fekálního humoru. Ale, jak se říká, na Brno dobrý. www.ceskatelevize.cz/porady/14288838217-dobre-rano-brno

To před čtyřiačtyřiceti roky jsme měli jiné starosti. Byl jsem zrovna u rodičů a měl se připravovat na zkoušky, ale nějak jsem se nedokázal přimět k ponoru do předmětu Algoritmy a stroje. A tu náhle, ač ještě 31. prosince 1978, bylo v Česku všude docela teplo, i deset nad nulou, na Silvestra dorazilo přes Německo prudké arktické ochlazení o 30 °C. Všechno zmrzlo a zamrzlo, i zkoušky na Matfyzu, a já tím získal snad tři týdny navíc. Ne, nevyužil jsem je a moc jsem se na tu tříměsíční tráčku nepřipravil, ale Kamil byl našťáště milosrdný.

● **2. ledna** máme tu první pracovní den, všichni dohánějí rozešláni novoročenek ☺.

● **3. ledna** se Filip omlouvá, že devátého nedorazí, a děvčata že také nejsou fit.

● **4. ledna** Eva Hauserová posílá článek o Šestém vymírání a komiks o kočkách ve vesmíru *Vesmírná dobrodružství Mňoukoletu Ambrože*, který nakreslila pro vnučata, a Ondřej Neff článek o angažovanosti, který už jste asi také četli v minulém IK.

● **5. ledna** opouštíme dům a vydáváme se Na Břežanku, tam už dlí Franta Novotný, Pagi, Pavel Březina a Richard Šusta. Já tu měl domluvenou schůzku se Zdeňkem Rosenbaumem, kterého asi smrt Ládi Szalae dokopala k tomu, abychom se sešli nad projektem znovu vydat knihu *Fantagor*, kterou Zdeněk vydal v roce 1991 jako Ládův fiktivní životopis. Po pár vodkách se Zdeněk rozpovídal o svém studentském mládí, kdy sdílel jednu posluchárnu s Ondřejem Neffem, Jardou Veisem, Sašou Kramerem a Vladimírem Železným, toho uvádím jako příklad, že ne ze všech studentů toho ročníku se stali autoři SF, ale i tak, takhle produktivní líheň scifistů u nás asi nemá obdoby. Na Břežance se pak zastavila i Daniela Kovářová, přinesla mi svou knihu *Dobré manželství* a s Frantou probírali, jak to chodí v Senátu.

● **6. ledna** dorazily poslední korektury *Deníku 2038*. Jako vždy se čeká na obálku, ale jsem na tuhle knihu, tedy na její přijetí, docela zvědavý. Snad forma nepotlačí sdělení, jde dle mého o zásadní dystopii 21. století.

● **7.-8. ledna** jsme kousek od Jičína v Podhradí pod kopcem Veliš u příbuzných. S těmi jsme absolvovali i procházku po okolní romantické krajině a navštívili jsme i hrobku rodiny Šliků, kde snad byla jeden čas vystavena lebka hraběte Jáchyma Ondřeje Šlika, popraveného po stavovském povstání. Lebka byla následně ukradena, ale dnes je již nalezená a lépe zabezpečená.

Po návratu najdu v poště fotky Radovana Zítka ze Silvestra a článek Petra Svoreně, jr., také už viz minulý IK.

● **9. ledna** pořádáme malý večírek pro zrovna zdravé, zvláště u Mikovcových je obtížné najít chvíli, kdy jsou oba fit. Měl jsem na Járu připravený dotaz ohledně Babišova osvobození, ale

ještě se s případem neobeznámil, Filip a děvčata se omluvili už předem, takže navíc dorazili jen Honza Vaněk jr. a Pavel Dobrovský. Ten přinesl ukázat těžkou bichli *O hrách a lidech*, kterou vydali v redakci Levelu. My jsme líčili svou dobrodružnou cestu, ze které jsme se včera vrátili. Michaela pak vytáhla zajímavé knihy, které přibýly, samozřejmě se pochlubila Kulihráškem a Rychlími šípy. Večírek se změnil ve čtenářský kroužek, alespoň jsme se nepřejedli (tolik), jak bývá obvyklé. Honza Vaněk během večera stačil všechny knihy přečíst, škoda, že jsem na něho neměl nachystané korektury Interkomu. Pavel Dobrovský musel brzy za rodinou, tak byl asi jediný, kdo odešel bez znalosti fungování „fraktálního svěráku“. https://www.mojevideo.sk/video/35210/zverak_s_fraktalovymi_celustami.html
https://www.youtube.com/watch?v=QBeOgGt_oWU

Protože i ostatní museli pryč docela brzy, ještě jsem kouknul na *NerdFix*, kde sleduju pořad *Jaké knihy se nám líbily v roce 2022?* Kupodivu pochválili docela dost knih od EPOCHY a mě přivedli k myšlence přečíst si znovu *Ilion* od Simmonse.

● **10. ledna** nás vzbudil redakční kolega Franta Houdek. Ještě jsme vyspávali po včerejšku a nějak zapomněli, že jsme domluvení na jedenáctou. Franta si půjčil monografii o Kavánovi, asi by rád prostudoval i posledního Buriana, ale dvě takové knihy by asi neunesl. Odpoledne s Davidem Pohribným dokončujeme panely pro výstavu o Breuerovi v Americkém centru, ještě že jsem místo toho nešel na křest *Pusté země*. Okolo sedmé píše na FB Honza Vaněk jr.: *Přišli všichni, kdo se [na FP] zaškrtili, a asi polovina z Možná: glitterati, mladé intelektuálky v baretech etc. K baru není šance se probít a pohotovostní zimní placatku jsem nechal doma. Utekl bych, kdyby bylo kudy. To je naposled, co jsem se já kretén od Onufera nechal někam vylákat, pardon my „neotesaná“ (demotic) French.*

Večer rozšiřuju adresář pro rozeslání Interkomu autorům a porotcům CKČ, přidávám nové účastníky a náhodou jsem si všiml, že sponzor a zachránce XB-1 Saša Rusevský před 31 roky přispěl do CKČ. Kdyby už tehdy bylo GDPR, nikdy by to na něj neprasklo...

● **11. ledna** ráno zažívám první dobrodiní datové schránky přidělené mi Ministerstvem vnitra: v dopisní schránce mám výzvu, abych si pro návod a kódy došel na poštu...

Vděčný čtenář nám napsal: *Ahoj, neumíš si ani představit, jakou mi udělal poslední Interkom radost. Moc moc za něj dík. Povídka Jako bájný Fénix je pro mne úúúplně nejlepší sci-fi povídka, jakou jsem kdy četl. Vyšla kdysi v Květech, já se některé pasáže naučil nazpaměť – třeba větu: Nemůžete-li omezit své rozmnožování, uděláme to za vás my. Ale už nějakou dobu tu povídku ve svém archivu hledám marně. A teď vyšla v Interkomu dokonce i v tom původním překladu... úžasné, moc dík ještě jednou.*

Lednový Interkom jde zítra do tisku, uvědomil jsem si, že jsou tam pasáže o volbách, tak doufám, že jste si ho přečetli dřív, než bylo vymalováno.

● **12. ledna** jsem vyrazil na Břežanku pro Kočasy, které tam dovekla obětavá Jiřina, my je s Michaelou spolu s Mloky a dalšími věcmi z naší produkce rozešleme do knihoven jako povinné výtisky. Když jsem přišel, Pavel Březina a Pagi se už zvedali,

Pagi jede zítra do Plzně a Pavel ještě dál, kamsi do zámoří, asi tam potřebují postavit nějaký plynovod. Jiřinu jsem neviděl od Fénixconu, přinesla účtenku k proplacení poštovního za CKČ, to mi připomnělo, že Pavel Mikuláščík je také ještě neposlal a táhne celý ročník ze svého.

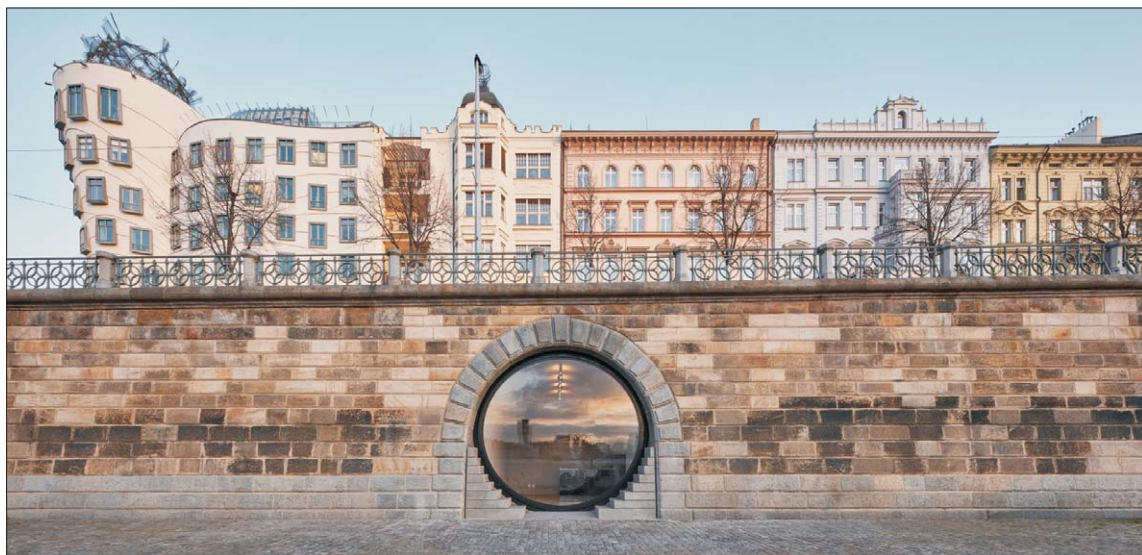
Večer se dovidám, že ve věku 94 let zemřel britský novinář a historik Paul Johnson, autor několika desítek knih, např. *Intelektuálové*.

● **13. ledna** v Plzni probíhá Plkon, za Pražáky je tam Pagi, doufám, že vyřídil naše pozdravy.

● **14. ledna** synáček pomáhají při přípravě na příchod pana Č., který bude rekonstruovat druhou koupelnu. Pracuju na věcech pro Lawi a Jolanka odvezla korejské knihy – zase mám v redakci trochu k hnutí.

● **15. ledna** vyrážíme na vycházku *Open House* po Bubenci. Spískali to Klímovi, kteří nabídli volné lístky, trefili se do posledního dne před další invazí řemeslníků, ale aspoň na to budeme myslet kratší dobu. My jako obvykle dorazili se skoro půlhodinovým předstihem a hledali místo srazu na křižovatce Mad'arské a de Gaulla. Blok před námi šel nějaký pár, který měl zjevně podobný problém, tak jsem Miše řekl, že se jich stačí držet a nějak to dopadne. Takto jsme byli dovedeni k hloučku již čekajících, kde organizátorka snímala mobilem QR kódy na vstupenkách, pokrok nezastaví... Tehdy Miša poznala, že dvojice, kterou jsme stínovali, je její bratr s přítelkyní, jen v bundách, ve kterých jsme je ještě neviděli. Postupně přicházeli další účastníci, tady to generické maskulinum asi opravdu není nejvhodnější, protože vždy na osm při narození identifikovaných jako ženy vycházel tak jeden při narození identifikovaný jako muž... Pět minut před zahájením procházky dorazili Klímovi, a to ještě nebyli poslední, rozhodně se lepší... V následujících dvou hodinách jsme viděli cca šest zajímavých vilek a domů, povětšinou vystavených židovskými průmyslníky a obchodníky, z nichž zhruba polovina byla za války zavražděna v německých vyhlazovacích táborech. Po válce v domech pak bydlela Marta Gottvaldová s Čepičkou, Gottvald se ženou, než se stal prezidentem, Frejka popravený v procesu se Slánským a ministr Barák, který ve svém domě shromáždil pozoruhodnou sbírku obrazů (tzv. Barákova vila). V domě ředitele pojišťovny Fénix pro ČSR je dnes tuším velvyslanectví Ukrajiny. O atěře nadnárodní společnosti Fénix jsem dosud neslyšel, šlo snad o největší finanční podvod a bankrot První republiky a stál snad víc než sanace krize. O ulici dál stál dům chlapíka, který postavil Automat Koruna, to byl skutečně velký inovátor pražského restaurátérství, však nejprve strávil několik let v cizině na zkušební, aby pak v Praze zavedl spoustu novinek, např. první kávovar.

Exkurze skončila u dnešní Nemocnice Bubeneč, dříve to byl blázinec Mudr. Leopolda Kramera, který postavil architekt Alois Richter (asi za dva roky, dnes by za tu dobu nepořídil ani první povolení). Zajímavý osud měla Kramerova dcera Luisa, jedna z neúspěšnějších golfových hráček období prvorepublikového Československa. V čase okupace byla našťastí na turnaji a tak zůstala v Británii, kde za války sloužila v RAF u meteorologů. V Británii se i provdala a později byla i s manželem

povýšena do šlechtického stavu. Po revoluci pomáhala nově vzniklé československé vládě a prezidentu Havlovi. Vilmu napadlo, zda by takový osud nebyl zajímavý pro Honzu Poláčka, já mám za to, že spíš pro Pavla Kosatíka.

● **16. ledna** ráno mě probudila sbíječka, pan Č. je zase tady.

Odpoledne vyrazím do Jalny, pak s Interkomy do Čáslavské, Filip byl ve skladu, tak jsem jen prohodil pár slov s Terezou a koupil si XB-1. Odtud do Italského kulturního střediska, opravdu úžasné prostory ve Šporkově ulici. Nešlo vyložené o křest, ale o povídání asi se 40 malými dětmi, které si Čipího slabikovaly nebo jim ho někdo přečetl. Pozorovat ty děti byla opravdu radost, už jsem zapomněl, jak jsou malá humáňata roztomilá.

Indoktrinované děti pak měly Čipího charakterizovat. Dověděli jsme se, že neposlouchal maminku, byl veselý, odvážný, zachránil ostatní před sovou. Pak se paní překladatelka zeptala pana nakladatele, jak Čipího vnímá on... Rozbalil jsem na nebohé rodiče vypiplaných jedináčků, že Lodi napsal Čipího podle dětí, které učil, žily jak vrabčáci na ulici, nikdo je nevozil do kroužků, toulaly se sami a nějak se dožily dospělosti. A Čipí by jako dospělý vrabčák jistě nebyl tak odvážný a užitečný, kdyby v dětství netropil neplechu a málem neskončil v kocouřím žaludku...

● **17. ledna ráno** zase sbíječka, večer pořádá Martin Šust v kavárně (A)void Café pořad Fantastika v nakladatelství Argo. Po prakticky ideálně dopravně navazující cestě jsem se už za 25 minut ocitl na náplavce v patřičné kobce číslo 11 v signifikantním baru a galerii přímo pod Tančícím domem.

RIP jej popsal slovy: *Rourovitý prostor o velikosti těch kruhových hobitích dveří, který se od nich táhne tak deset metrů dovnitř a vzadu kus zabírá barpult. Kapacita odhadem tak do 50 lidí, byl naplněn opět odhadem tak ze dvou třetin. Minus je, že ty kruhové dveře se otáčejí celé na svislé ose a na fotobuňku, takže každé otevření vypustí ven hodně z teplého vzduchu. Plus je, že proti tomu dělají dobrý ohřátý mošt.*

Přes gigantické okno (a dveře zároveň) jsem viděl Martina

Šusta a Milana Pohla. Potom, co jsem pochopil kudy dovnitř, jsem se ujistil, že povídka v posledním Kočasu je opravdu od něho. Pak jsem pochopil, že dáma, která mě zdraví, je Petra Ben Ari. Neviděl jsem ji rok od minulého Silvestra a změnila účes, takže snad mám omluvu, že mi to chvíli trvalo...

Pak dorazil hrdinný Viktor Janiš (přes bolestivou chorobu), Richard Klíčnick, Jolana Tichá, Bidlo, Roman Tilcer a jako poslední přednášející Richard Podaný obtěžkaný batohem autorů, které měl jak Ježíšek svázané do dárkových balíčků se jménem podarovaných. V průběhu večera ještě přibýly Martina Mašínová a Šárka za-svobodna-Nováková.

Já seděl mezi Petrou a Jolanou a snažil jsem se oběma věnovat, jak by se to líbilo Ladislavu Špačkoví, což bylo chvílemi trochu obtížné, protože Petra asi zaexperimentovala s místním pivem a do přestávky mi přišla značně rozjařená.

Besedu vedl velmi profesionálně Martin Šust, a v podstatě naplňovala slíbený program: *Science fiction, horor a fantasy. Trojlístek žánrů, který se sice v posledních letech dočkal zájmu většinového publika, ale stále stojí poněkud stranou od ostatní literatury. Všichni účastníci debaty vědí, že naprosto zbytečně. Budou se ale snažit zodpovědět, proč tomu tak je a jaká jsou specifiika překladu fantastických žánrů. Hosty večera budou překladatelé Viktor Janiš, Richard Podaný, Milan Pohl a Roman Tilcer.*

Martin se na počátku omluvil za nízkou účast žen, že to nebyl úmysl a jen se to tak přihodilo (takhle tu meritokracii nevybudujeme, pozn. red.), a pak dal prostor hostům, kteří přinesli své zkušenosti s dělením překladové literatury na vyšší a žánrovou, každý ze svého úhlu pohledu, od Richarda Podaného přes komiksy až po Milana Pohla z hlediska Star Wars...

Celkově byl večer tak povedený, že jsem se vyjádřil v tom smyslu, že se občas (jako posluchač :-)) účastním někým moderovaného povídání, ale tohle bylo o třídu výše. Nebo že by ten podstatný rozdíl byl v tom, že šlo o překladatele?

V besedě na konci mě trochu zarazilo, že publikum nezareagovalo na mou vzpomínku na Josefa Jařaba, který znal jen

Malcolma Bradburyho a nikdy neslyšel o Rayovi. Bylo to tady opačně, nebo už jsou zapomenuti oba?

Na závěr Viktor přečetl Harlanovu povídku *Kníže Mysškin a čalamádu si nech od cesty*, kterou jsem znal ze srpnového večírku u Klímových v roce 2020, když covid dovolil prvních pár setkání a když jsme si mysleli, že nic horšího nás už nemůže potkat.

● **18. ledna** mě Pavel Kosatík pozval do svého bytu na Hradčanské náměstí. Tedy zval mě už před rokem či dvěma, ale covid. Takže jsem vyrazil až nyní s tím, že si u něho pár přátel (čtveřice violoncellistů) potřebuje sladit noty před zájezdem do Japonska, takže dojde i domácí koncertování. Dopadlo to tak, že jsem do bytu vcházel těsně před Vladimírem Špidlou, který se, když mě Pavel vítal slovy ‚Vítejte, pane prezidente‘, vyděšeně otáčel, zda za ním nepřináší Zemana ☺. Byt se pak brzy naplnil asi třiceti, jak mi pak Pavel vysvětlil, lidmi ze sousedství a pozvanými kamarády. Já z nich znal jen Bohuslava Šíra, který mě vyvedl z omylu, když jsem si spletl kreslíře Jiřího Slívu a kardinála Malého. Později ještě dorazil Ivan Adamovič s dcerou své přítelkyně.

Na koncertu mě nejprve zaujala moderní elektronická výbava, hráči měli noty na iPodech a „stránky“ obraceli klepnutím na bezdrátovou „klávesu“ na podlaze... Ovšem ty iPody měli uchycené v klasických stojácích na noty. Před každou skladbou se s námi někdo z *Cello republik*, jak si skvadra říká, rozdělil o nějakou zajímavost, začali Dvořákem, který prý neměl violoncello rád, že dole bučí a nahoře mečí, tak alespoň Mistrovi dodatečně ukázali, že když se to umí, tak to jde. U další skladby připomněli jeho fascinaci vlaky a rytmem klapání jejich kol na spojích kolejí. Zjevně si to užívali, protože tuhle zajímavost v Japonsku ani Itálii použít nemohli, neboť tam už kola několika generací neklapou. Jednou z provedených skladeb byla i *Bohemian Rhapsody* od *Queen*. K té ale mohli dodat jen to, že Freddie Mercury měl šestatřicet zubů.

Výběr od Antonína Dvořáka a Jaroslava Ježka přes Stevie Wondera a Franka Sinatru až po Lloyda Webbera trval asi do devíti a pak jsme si ještě pár hodin povídali v hloučcích a občas i s hostiteli Pavlem a Ditou Hradeckou.

● **19. ledna** vyrazím na Břežanku, dnes dorazila i Jolana Tichá s jednou cáčorkou, cestu tam našel i Bidlo vedle stálic Pagiho, Franty Novotného a Jardy Houdka, který s naším Pavlem lovil nějaké pokémony.

Večer rozesílám autorské Interkomy v PDF, hlavně Martinu Jirouškoví a Radovanovi Zítkovi.

● **20. ledna** v pátek popoháním přes Honzu Škorpíka naši anglickou korektorku paní Gibson. Michal Marčíšovský poslal info o projektu Lvice a Filip nové Dogma. Večer po cestě na poštu (pro údaje k Datové schránce, o které se pak ukázalo, že byla přidělena ČS fandumu, to vše myslím docela dobře ilustruje stav elektronizace u nás) jsem najednou měl pocit, jako by mě někdo před nedávnem přiškrtil a já měl ještě zhmožděný krk. Vyděsilo mě, co to na mě zase leze, ale pak to přešlo...

● **21. ledna** volá Jarda Olša, jr. z LA, na dokončení a výrobu knihy je už méně než měsíc...

● **22. leden** mě nejmenovaný Brňák upozornil na chyby v kalen-

dáři minulého Interkomu, seknul jsem se o měsíc a vždy ve zprávíčkách týkajících se Brna. Byla to náhoda? Nemyslím...

Babiš se zneemožnil plky o míru, ale než dostanete tohle číslo, asi to dávno překryjí nové kauzy. Ale Bratříčka to vytočilo k novým výkonům. Zažertoval, že se Babiše měli zeptat, co by dělal při útoku na Slovensko.

● **23. ledna**, a hele já mám svátek, děkuju za všechna blahopřání, už druhý den pracuju na sazbě knihy o Breuerovi, tak jsem si ani nevšiml.

● **24. ledna** se mi ozvala paní Machková z projektu *Česká knihovna*, vydal jsem loni pár knih českým autorům, takže by se hodilo zúčastnit se a nabídnout něco z naší produkce, ale je s tím tolik papírování, že mě to bude ještě tři týdny děsit, než se jedno odpoledne odhodlám a vyřídím to.

Také mě znepokojovalo, že se neozývá Vít Nejedlo z Amerického centra, ale vše se v dobré obrátilo, je na otcovské dovolené, ale už se z té radosti nad dcerkou vzpamatovává a pracuje na výstavě o Breuerovi, jen vernisáž bude až 16. února, budu to muset napsat obvyklým podezřelým, ke kterým se mohla dostat má starší zpráva.

Bratříček se dme pýchou, že jeho kanál sleduje prezident Duda, který řekl: *Otázka na jednoho z kandidátů nebyla úplně chytrá, možná se ho mohli zeptat, co by udělal, kdyby zaútočili na Slovensko.*

● **25. ledna** vyrazíme s Michaelou na schůzku KJV. Protože jsme dorazili až okolo půl sedmé, už jsme tam zastihli Filipa s Bí, Hankou, Terezou a Bidlem. U dalšího stolu popíjeli Leonid Křížek s Jirkou Vincencem a Mirkem Houškou, a ještě u dalšího čekal Franta na Bohumila Kubelíka, který projevil zájem rozšířit náš důchodcovský klub. Využil jsem času do přednášky a stáhnul přítomné o členské příspěvky na letošní rok. Někdy v tu dobu dorazil i dnešní přednášející Honza Vaněk jr. Jako obvykle neztrácel čas a svým charakteristicky vtipným způsobem nejprve vložil svou představu fungování KJV nejen jako stolní společnosti (ve Francii, USA, Británii, Rusku mají Instituty věnující se Julesu Vernovi, u nás máme pouze sebe), a hned přispěl zajímavou kompilací o zmatku kolem data úmrtí sovětského Verna A. Bělajeva.

Ve druhé části se věnoval Vernovu životopisu z pera britského autora žijícího v Hongkongu, který Vernovo dílo nahlíží v kontextu Vernova života, jeho rodiny, dětství a začátků, kde nic nebylo ani jednoduché ani lehké, byť pocházel z vyšších vrstev, raději si nepředstavovat, jaký život tehdy vedli nádeníci... Naopak předkové Vernovy matky byli příslušníci nižší skotské šlechty, proto jeho zájem o Skotsko.

Jirka Vincenc měl řadu podnětných a k věci dotazů, většinou se ale týkaly témat, která Honza zevrubně probíral před deseti minutami, došlo mi, že nejde o projev stařecké nesoustředěnosti, vlastně není hloupý, spíše naopak, mě třeba tyhle souvislosti nenapadly, ale měl by si pořídit naslouchátka.

● **26. ledna** ráno mi volá Františka Vrbenská, zda bych místo ní nezašel na schůzi Magnesie Litery, měla tam vedle své účasti zastupovat mnohoobročníka Borise Hokra, ale je jí špatně a slabo. Protože jsem tam měl stejně cestu (chtěl jsem porotě dodat knihu *Rudá šňůra*, kterou jsem přihlásil do kategorie Li-

tera za prózu) a také zastupuju v Brně právě vyučujícího Honzu Křečka, rád jsem jí to slíbil. Přestože jsem do Dílny (menší sálek Městské knihovny na Mariánském náměstí) dorazil přesně na jedenáctou, byla už plná nedečkových porotců ostatních kategorií. Ti z kategorie Litera za prózu se přehrabovali ve čtyřech plných banánovkách, vidím, že Petr Mašek má jen malou šanci, že bude někde byt jen zmíněn. To my měli jen jednu malou krabici, asi po papírech A4, na víku má napsané FAN. Pavel Mandys (dále PM) mi řekl, že obsahuje nově dodané knihy a ty, které jsme si nerozdělili minule. Vyhledal jsem knihy, o které si Boris řekl Františce, a nechal je u ochotné recepční. Pak jsem našel část knih, o které stál Honza (dodatečně se ukázalo, že některé byly přihlášeny do více kategorií a ocitly se v jiných bednách), pak jsem si vyslechl organizační pokyny PM a ještě se stihl vrátit domů na oběd.

Protože jsme se se všemi vesměs potkali na KJV, zadrželi jsme s Michaelou dnešní Břežanku.

Když svou misi dodatečně shrnu: *Klan Mušika Překydů* pro Honzu jsem nenašel, ptal jsem se v Liteře pro děti a mládež, ale Pavel Mandys to asi hodil do jedné z beden Litery za prózu.

Přijde mi organizačně hloupé, když nakladatel může dát knihu do tří různých kategorií, ale posílá stále jen dvě knihy. Naše kategorie Fantastika sdílela stůl s Publicistikou, tak jsem viděl, jak jim od jiných stolů nosí knihy, že to patří spíš sem... Asi se předpokládá větší spolupráce porot jednotlivých kategorií, například Fantastika se u některých titulů překrývá s kategoriemi Litera za nakladatelský čin, Litera za knihu pro děti a mládež a Litera za debut roku.

● **27. ledna** volíme prezidenta. Sleduju celonárodní vzepětí, i na stránkách pro pány jsou holky v (rozepnutých) flanelových košilích.

● **28. ledna** se za účelem odvolení zastavili synáčci, v tomto ohledu by volby mohly být i častěji.

Viktor Janiš nás upozornil na prediktivní stroj datové analytičky Kateřiny Mahdalové (který obohatil o termín „volební rařička“). Takže jsme si ušetřili nervy a už od půl třetí víme, jak to letos dopadne.

Pak zazvonil telefon, myslel jsem si, že si někdo chce povídat o volbách, ale on to Silver a hlásí, že v říjnu bude v Rock Café pořádát OpatCon. Podivil jsem se, že v neděli, načež se ukázalo, že ohlásil loňské datum, že letos to bude 21. 10.

● **30. ledna** opět pilím na domácí koncertování ke Kosatikům, spěchal jsem tak, že jsem si na nose nechal brýle na čtení, což jsem zjistil až v osvětleném autobusu. Nicméně se mi podařilo nenechat se na přestupech přejít tramvají a na Hradčanském náměstí jsem byl jako host první, snad i o minutu před klavíristou Pavlem Voráčkem a zpěvákem Lukášem Zemanem. Což nevadilo, ujal se mě Ditin otec, mladistvě vypadající gentleman, připomínal mi Roye Scheidera v Čelistech.

V následujícím vystoupení jsme si poslechli Gabriela Fauré, mně do té doby neznámého Josefa Páleníčka, Mozartovy vari-

ace na Dupontův menuet a ještě několik skladeb se zpěvy, které jsem si nezapamatoval.

Ze známých jsem narazil jen na Bohouše Šíra, Dita nás seznámila s Petrem Pfliegerem, byl zde poprvé, tak abychom se ho ujali. Pak jsem se dal do řeči s malostranským sousedem Dana Vávry, přišla řeč na českou SF, trochu se orientoval, zarazilo mě, že si myslel, že Kulhánkovi bude tak sedesát, já trval na tom, že je to ještě mladších (pětačtyřicet nejvíce), nějak jsem neval v úvahu, že od jeho účasti v CKČ uteklo kolem třiceti let. (A Jirkovi je už pětapadesát.)

Dotyčný si ještě vzpomněl na jednoho významného scifistu, který jim jako štuďákům dělal s tlustým doutníkem v ústech kuchaře na archeologických vykopávkách. Pro pár neznalých prozradím, že si vzpomněl i na jméno, šlo samozřejmě o Toma Štípského.

Nicméně bez správných brýlí byl pro mě večírek docela únavný, navíc se mi ozvala bolest ve velkých kloubech, šestnáct hodin v posteli ze včerejška na dnešek to zjevně nesprávně, tak jsme se s Bohoušem Šírem vydali k domovům ještě v době, kdy si ostatní dopřávali intelektuálního hovoru, vynikajících minivěneček, chlebičků a jednohubek.

Večer Mirka Dvořáková posílá článek o PAF, výborně, nevěděl jsem, co do rubriky Fandom.

● **31. ledna** polehávám a děsím se, že už zítra je

● **1. únor**, což je měsíc, kdy je naplánovaná výstava o M. J. Breuerovi a měla by vyjít i kniha o něm.

● **3. února** rozesílám pozvánky do Amerického centra, připomněl se mi Radek Dojiva, tak jsem pozval i jeho v Praze pracujícího syna Viléma. A Honza Křeček píše, že bude v úterý v Praze, aby s ostatními porotci naší kategorie probral Magnézii Literu pro Fantastiku.

Z Japonska posílá super zprávu Kiyomi Hirano, vizte obrázek na této straně nahoře: *Dobrý den, milý pane Zdeňku, už máme knihu! Konečně jsme díky Vám a spisovatelům a dal-*

ším dokončili sbírku. Mnohokrát Vám děkuji. Velmi velmi jste nám pomohl.

● **4. února** je mi lépe, tak do práce, na cestě ze SF do LA volá Jarda Olša, knihu zítra dokončíme.

Nejlepším snímkem roku 2022 zvolili čeští kritici film *Arvéd*. Psychologické mysteriózní drama o udavači a okultistovi Jiřím Arvédou Smíchovským získalo i další dvě ocenění. Snad jen v jedné filmové recenzi (tuším od Spáčilové) se někdo zmínil, že věc má knižní předlohu Honzy Poláčka, ale aspoň že autora pozvali na Cenu kritiky a smoking si neopatřoval zbytečně. :-)

● **5. února** se Jarda Olša vrací z SF, píšu jemu i grafikovi, že v pondělí ráno našeho času jde kniha do tisku, ať posílají návrhy a připomínky, ale po tomto termínu ať navždy mlčí...

● **6. února** posílám knihu do tisku a před polednem se dovidám o překlepu a několika chybějících dvoječkách, ach jo. Odpovědně píšu dvanácti autorům japonské antologie, buď popírají, že někde mají nějakou povídku, nebo se opatrně ptají, kterou ☺, většina mi prozradila svou adresu, s ostatními se někde sejdu, až dorazí balík s knihami.

● **7. února** jdu ke Zdeňkovi Pobudovi do EPOCHY popat se ho na zdraví a zda už dostal Cenu Fénix. Tu jsem uviděl, hned jak jsem otevřel dveře kanceláře, a protože Zdeněk zrovna s někým telefonoval (později se ukázalo, že s Honzou Kotoučem), vyslechl jsem, než dopovídal, i celou jeho anamnézu.

Zdeněk v poslední době pracoval na obří tisícistránkové knize o Bohemce, tedy na jejím druhém dílu, a teď jsme se konečně mohli věnovat našim projektům, *Mirzově vizi* Josefa Pecinovského a hlavně *Doteku molekul* Martina Gilara, který se hrozně zpozdil. Ale třeba vyjdou první dva díly brzy za sebou a dožene se to (alespoň trochu).

Okolo čtvrté jsem se vydal do nedaleké Městské knihovny, na recepci se ještě povalovaly knihy pro Borise Hokra, o kterém jsem se od Františky a Honzy Křečka dověděl, že má pro změnu covid. Pomohl jsem jim najít pár knih české fantastiky, které se zatoulaly do beden jiných kategorií (to hlavně v případě, že dílo bylo přihlášeno ve více kategoriích), a pak je nechal jejich schůzování. Mimochodem úvaha, že nominace ve více

kategoriích nějak zvedne knize šanci, se zcela míjí s realitou. Stejně jako knihkupectví je i Magnesia Litera překnihovaná, čili porotci jsou přetíženi a nejsou všichni jako Františka Vrbenská (nebo Honza Křeček), aby četli i něco, čemu se lze vyhnout...

V jedné bedně jsem si povšiml monumentálního vydání detektivek Jaroslava Velinského ve dvou svazcích a to celé ještě v boxu, velké plus pro Mystery Press Toma Němce.

● **8. února** sháním adresy autorů japonské antologie, JWP je poslední neznámý.

Večer mě Michaela. vytáhne na koncert *Poklad na stříbrném plátně* Ondřeje Havelky and his Melody Makers, vedle mě seděl nějaký jejich upřímný fanoušek, chechtal se každému Havelkovu vtípu intenzitou skoro půl Pagiho.

● **9. února** volá Ondřej Neff, že nemůže na vernisáž, řekl jsem mu, že je až za týden, ale to bohužel nemůže rovněž.

V podvečer jedu na Břežanku, abych k Američanům pozval tamní bandu.

● **10. února** píše pan Nejedlo, že máme 40 registrovaných.

● **11. února** začíná/pokračuje práce na dalším Interkomu. Jirka Grunt slíbil další recenzi.

● **13. února** dorazila z tiskárny do Letecké kniha o M. J. Breuerovi. Takže ve čtvrtek křtíme ☺

Ivan Adamovič nám poskytl filmovou recenzi původně z časopisu Hrot, tenhle Interkom už dostává Tvar, pardon tvar.

● **14. února** Česká knihovna konečně vyřízena, poslední překážkou bylo čekání na hlavní poštu.

● **16. února** vyrážíme s Michaelou do Amerického centra na Malé Straně. Těhle výstavě bozi rozhodně nenadržují. Začala v týden, kdy na Malostranské náměstí kvůli rekonstrukci přestaly jezdit tramvaje, takže jsme vyrazili o trochu dříve, nicméně když jsme jeli po schodech z metra a zazvonil mi telefon, nějak jsem si byl jist, že volá Bidlo, a ano, už stál před centrem. Cestou jsme potkali Roberta Rameše s Frantou Novotným a na zastávce X20 jsme přibrali ještě Hraníčkovy a někde cestou i Petra a Inku Hanušovy.

Podobně jako klidnému dokončení knihy zabránila Jardova cesta do SF (Friska :-), kdy byl mimo kancelář a flikovali jsme to, jak se dalo, tak teď se zase několik dní staral o GŘ Národního muzea Michala Lukeše, který zde obhlížel místní muzeum přírodní historie spolu se svým náměstkem a dalšími činovníky. Takže pravděpodobně neproběhla žádná zkouška spojení ani kurz obsluhy ZOOMu. Když se po čase delším, než jsme čekali, podařilo navázat spojení, velmi pěkně jsme pana generálního konzula viděli, ale nedařilo se nám zprostředkovat i zvuk.

Naštěstí většinu přítomných tvořili scifisté, kteří se dokáží zabavit všude, vedle už jmenovaných dorazila Jolana Tichá, bratr Pavla Mikulášтика Honza se synem, Michal Marčíšovský,

Jarek Kopeček s manželkou, silvestrovští hosté Vanesa a David, Richard Šusta, Martin Petiška, Silver, jak jsem se později dověděl, Tereza z Čáslavské, Honza Vaněk jr., David Pohribný, který navrhl výstavní panely, Milan Fibiger, celkem asi šedesát duší, volných míst zbylo pomálu.

Původně jsem chtěl jen pár větami doplnit Jardovo povídání, ale protože slíbení US diplomaté se na zahájení také nedostavili, ve vedlejší paláci zrovna probíhalo přivítání nového amerického velvyslance Bijana Sabeta, k čertu s tím multikulturalismem, opravdu netuším, co je jméno a co příjmení, padlo úvodní mluvení na mě. Měl jsem připraveno něco jako:

Dámy a pánové, vážení přátelé, říkat ještě něco dalšího k právě otvírané výstavě by už asi bylo zbytečné, tak vás upozorním na tuto knihu, kterou napsal Jaroslav Olša, jr. na základě materiálů a faktů nasbíraných během její přípravy.

Podařilo se nám ji vydat tak, abychom mohli knihu i výstavu přivítat současně, tedy nyní, a najdete ji na stolečku vedle.

Pomáhal jsem i se vznikem dnešní výstavy, která byla poprvé uvedena v prostorách českého generálního konzulátu v LA, ale až při četbě knihy s předlouhým názvem **Miloslav (Miles) J. Breuer Česko-americký spisovatel u zrodu moderní science fiction** jsem si naplno uvědomil, za co vděčí Amerika přistěhovalcům, jako byl rod Breuerů, co jí takoví lidé přinesli.

V poslední čtvrtině devatenáctého století přicházeli do USA lidé za příležitostí, nikoli za výhodami a už vůbec ne sociálními. Svůj společenský status si museli zasloužit spoustou práce, odříkání a odhodlání, fascinoval mě třeba detail, že Milesův otec Karel se rozhodl ke studiu lékařství až v šestadvaceti letech, protože medicína skýtala stabilnější možnost obživy rodiny než žurnalistika nebo psaní. Takoví lidé odměnou za šanci, kterou dostali, pomáhali vybudovat Ameriku do podoby, díky které se pak dvacátému století říkalo americké.

Zaujalo mě to, protože mám za to, že dnes už má každý v šestadvaceti svou životní cestu a vzdělání dost pevně nalinkované.

Kniha vznikla v takřka rekordním čase, ale myslím, že to na ní nikdo nepozná, chtěli jsme ji vydat k příležitosti této verni-

sáže, ale původně jsme počítali s březnem. Přes velký seznam použité literatury a přes stovku poznámek její obálka naznačuje, že si na své přijde i čtenář SF.

Kniha obsahuje i mou nejoblíbenější Breuerovu povídku *Světoborný nález Majka Gruntoráda* napsanou v roce 1932.

Možná znáte povídku *Růže pro Algernon* Daniela Keyese nebo film *Charly* natočený podle ní, ten je pravda z roku 1968, takže se asi obracím spíš na starší ročníky, ale mladší mohou znát některé její divadelní zpracování. Doufám, že vám neprozradím příliš, když řeknu, že *Světoborný nález Majka Gruntoráda* vychází ze stejných premis, i zde jde o umělé zvyšování inteligence, je tu i láska k děvčeti a podobně smutný a předvídaný konec, ale znalec a milovník SF si může vychutnat, jak se vývoj americké společnosti za dvacet let mezi vznikem obou povídek promítá do rozdílů mezi oběma pracemi. Třeba Michaela si povšimla, že zatímco u Breuera nastalo zvýšení hrdinova IQ díky šťastné náhodě, o dvacet let později už tomu napomohl vědecký experiment. Děkuji za pozornost.

Místo výše uvedeného jsem dlouho a dlouho improvizoval na dané téma. Pak se podařilo zprovoznit i zvuk, jen se ukázalo, že když promluví někdo na naší straně Atlantiku, dojde k hroznému ozvěně, potažmo vazbení.

To naštěstí vadilo až při otázkách na závěr pořadu a Jarda nakonec přeci jen v akademickém duchu pohovořil o dobrodružství objevení mladého, ještě česky publikujícího J. M. Breuera. Tuším, že Inka velmi pochválila úroveň jeho přednesu a výkladu.

Pak nastala prohlídka druhé části výstavy spojená s drobným občerstvením, podle mnohých na první velmoc světa docela ubohým :-). I když nevím, jaká byla ta kalifornská vína, já měl příliš povídání s přítomnými, které jsem třeba jako Jarka Kopečka neviděl několik let, abych měl čas ochutnat :-).

Výstava by časem měla proběhnout i v pobočkách Centra v Plzni, Ostravě, Olomouci, Brně a Ústí. Takže jsme s Davidem a panem Nejedlem probírali i možnost českých textů na panelech, aby se návštěvníci nezdržovali nahlížením do českého překladu ve zvláštním sešitku.

Zdeněk Rampas

pokračovanie ze str. 1 k hviezdám 69 z deviatich štátov sveta. Onedlho uplynie 60 rokov, ako sa do vesmíru dostala prvá z nich – sovietska kozmonautka Valentína Tereškovová. Majú ženy tie isté predpoklady pre prácu v kozme ako muži? Aké budú pozície žien a ich úlohy pri budúcich objaviteľských cestách na Mars či iné miesta vo vesmíre? To boli otázky, na ktoré pán Halousek priniesol odpoveď. Keď je reč o Marse, netreba zabudnúť na Slovenku Michaelu Musilovú, ktorá je astrobiologičkou a zároveň riaditeľkou simulovaných marťanských a mesačných misií na výskumnej stanici na Havaji v USA. Jej výnimočný príbeh vydalo knižne vydavateľstvo Artis Omnis v roku 2020 pod názvom Žena z Marsu.

Hlavným hosťom Fénixconu/Parconu 2022 mal byť prvý československý kozmonaut Vladimír Remek. Keď mu organizátori napísali, či by sa mohol zúčastniť tejto akcii, o tri dni sa im ozvala jeho manželka s odpoveďou: „Múže!“ No osud bol proti tomu, aby prišiel osobne. Našla sa však kompenzácia. Koncom novembra natáčal rozhovor pre brnenskú hviezdáreň. Ako prví sme tento rozhovor videli. Na začiatku pozdravil všetkých účastníkov Fénixconu. Po ňom si vzal znova slovo Milan Halousek, ktorý nám priblížil históriu medzinárodných pilotovaných vesmírnych letov. Tieto lety spadali pod program Interkozmos v bývalom Sovietskom zväze. Vladimír Remek bol 87. kozmonautom sveta, prvým z inej krajiny ako ZSSR a USA. Pred ním sa dostalo do vesmíru presne 43 kozmonautov z USA a 43 kozmonautov zo ZSSR. Vladimír Remek sa narodil v Českých Budejovičiach, jeho otec bol vojenský pilot. Rodina sa neskôr presťahovala do Brna. Vladimírov život bol spojený s lietaním. Vyštudoval letecké učilište aj leteckú akadémiu. V sedemdesiatych rokoch minulého storočia sa zapojil do medzinárodného programu Interkozmos. Jeho členmi bolo Bulharsko, Česko-Slovensko, Kuba, Maďarsko, Mongolsko, NDR, Poľsko, Rumunsko, Vietnam a Sovietsky zväz. Cieľom bol výskum a mierové využitie kozmického priestoru, vrátane medzinárodných pilotovaných letov. Vladimír Remek a ďalších sedem pilotov bolo vybraných ako zástupcovia Československa. Po prísnych testoch a rozhodnutiach z Moskvy sa on a Oldřich Pelčák odobrali do Hviezdneho mestečka, kde sa začali pripravovať na vesmírne lety. Popoludní 2. marca 1978 odštartovala z kozmodrómu Bajkonur raketa Sojuz 28 k vesmír-

nej stanici Saľut 6. Veliteľom lode bol sovietsky kozmonaut plukovník Alexej Gubarev, druhým členom posádky bol Vladimír Remek. Misia trvala skoro osem dní. Počas nej sa uskutočnilo množstvo televíznych reportáží, šesť experimentov, ktoré pripravili odborníci z ČSAV. Napokon 10. marca 1978 kozmonauti úspešne pristáli asi 135 km severne od mesta Arkalyk v Kazachstane. Po tejto misii nasledovali ďalšie, až do roku 1988. Týždeň po Fénixcone zomrel vo veku 81 rokov poľský kozmonaut Mirosław Hermaszewski. Bol druhým zahraničným kozmonautom, ktorý sa dostal do vesmíru po Vladimírovi Remkovi.

Nasledovalo vyhlasovanie a odovzdávanie ocenení. Ako prvá sa odovzdávala cena Fénix, ktorú tento rok získal Zdeněk Pobuda za vydateľskú činnosť vo vydavateľstve Epoque. Ďalšou bola cena Daidalos, ktorú organizuje časopis XB-1. Cenu odovzdávali Anna Šochová a Františka Vrbenská, vyhrala ju Marie „Madla“ Pospíšilová. Meno spisovateľky historickej fantasy Věry Mertlikovej nie je čitateľom neznáme. Víťazka mnohých literárnych súťaží predviedla formou divadelného predstavenia svoj najnovší román – Čas rúže. Nadšená šermiarka, jazdkyňa, tanečnica, choreografka, kuchárka a záhradníčka priniesla príbeh z roku 1480, odohrávajúci sa v Neapole. Dej predstavenia sa točil okolo osoby Michala Bronca, ktorého vydavateľstvo Straky na vrbě túto knihu vydalo. Z Neapola ho prišli navštíviť dve nevestky, dvaja nájomní vrahovia a... Františka Vrbenská. Nechýbal v ňom tanec, šerm a samozrejme krst knihy.

Tým začala ďalšia časť programu, krsty knižných noviniek. Slovenské vydavateľstvo Hydra prinieslo na Fénixcon päť kníh. Prvou bola kniha *Všetko zlato Kremnice*, ktorú napísal Jozef Miklovič. Dej je príbehom chlapca, ktorý sa dostane do sveta slovenských bohov a mýtických bytostí, čo žijú aj v súčasnosti medzi nami. Stálica slovenskej sci-fi scény Anton Stiffel predstavil svoju zbierku poviedok *Časonauti*. Kniha obsahuje dvanásť poviedok, z ktorých dve napísal spolu s talentovanou autorkou Nad'ou Vojtekovou. Ďalšie dve poviedky *Adeptka* a *Anjeli revolúcie* vyhrali anglickú verziu literárnej súťaže Martinus Cena Fantázie – Fantasy Awards. Keďže Fénixcon sa koná pred

Vianocami, nesmela chýbať ani antológia *Vianoce, zas Vianoce*. Táto kniha mala vyjsť už minulý rok, ale pre pandémiu sa to nestalo. Pôvodne to mala byť čisto slovenská antológia, ale keďže autorom myšlienky bol český spisovateľ Pavel Skořepa, dostala sa do nej aj jeho poviedka. Predposlednou krstenou knihou bol postapokalyptický román *Panelák – stratégia prežitia* od Lenony Štiblaríkovej. Je to príbeh muža, ktorý sa po dlhých dňoch horúčky preberie sám v opustenom byte a zisťuje, že svet sa dosť zmenil. Nad'á Vojteková bola už spomínaná vyššie, jej samostatná autorská prvotina nesie názov *Z krajiny tieňov*. Ide o zbierku hororových príbehov. Sama autorka sa stala aj tvárou obálky. To ale ešte nebolo všetko. Ako bonus sme dostali *Ztracené dějiny Prahy* s podtitulom *Kelley, Brunčvík a hlavy českých pánů*. Túto útlu knižočku napísala Františka Vrbenská spolu s Karlom Dudekom. Posledný menovaný sa vrátil k písaniu po dlhšom čase. Po tomto nastala nielen pre mňa hodinová prestávka, ktorú som vyplnil večerou a kávou.

O ôsmej večer začalo vyhlasovanie výsledkov 41. ročníka literárnej súťaže Ceny Karla Čapka. V kategórii krátká poviedka získala prvé miesto Linda Sigmundová, ktorej cenu Pulec odovzdala predsedníčka slovenského fandumu Lucia Lulu Bocková. Kristína Sněgonová odovzdala cenu Mlok v kategórii poviedka Vlastimilovi Boháčovi. Mloka za zásluhy získala Hana Pěchulová, Ludvíka zasa Josef Vašát, za usporiadanie výstavy venovanej Jaroslavovi Mosteckému. Po dlhšom čase sa odovzdávalo aj slovenské ocenenie Drak. Tento niesol označenie Drak 2020 a bol udeľovaný za obdobie rokov 2019 až 2021. Získalo ho združenie scifi.sk, za udržanie online komu-

nitého sci-fi života počas pandémie. Draka prevzal jeden z predstaviteľov združenia František Gago. Čo ho čakalo neskoro večer po tomto ocenení, ani on sám netušil... Záver sobotného večera už tradične patrilo tombole, v ktorej ste mohli vyhrať napríklad kompletnú sériu Zaklínač od Andrzeja Sapkowského, komiksy, knihy alebo aj voľný vstup či ubytovanie so vstupom na budúci ročník Fénixconu. Po tombole nesmela chýbať diskotéka.

Nedeľa 4. 12.

Ráno som si dal výdatné raňajky, pomaly sa rozlúčil s priateľmi a pobral sa domov. Čo dodať na záver? Ako vždy, bolo výborne. A keďže tento rok oslavuje svoje 90. narodeniny barbar Conan, na ktorého organizátori zabudli, túto reportáž dopisujem pri pozeraní tohto filmu.

Serjoža

Odposlechnuto

Tohle Odposlechnuto by se mohlo jmenovat Nové technologie nám přinášejí nové možnosti blbnutí. Ale vlastně se neděje nic tak nového, zažili jsme to už několikrát, wokeismus a environmentalismus se čím dál víc stávají netolerantním náboženstvím na vzestupu. Tedy nic nového pod sluncem. **ZR**

Ethan Watters v New York Times připomněl, jak v 80. letech americká psychiatrie podlehla bludu známému jako „obnovené vzpomínky“ – šarlatánské teorii o tom, že terapií lze obnovit zasuté zážitky z dětství, zejména zážitky sexuálního zneužívání a satanistických rituálů. Autor poukázal na to, jak se nyní na sociálních sítích šíří bludy o rozštěpení osobnosti, ale je nemyšlitelné, že by si nevšímal analogie s mnohem rozšířenější sociální nákazou transgenerismu.

V jiném textu se nyní klade paralela mezi touto mánii a vlnou lidí trpících bludem, že jsou ze skla. Doslova. Nejznámějšími nositeli byli francouzský král Karel VI. (1368–1422) a protagonista povídky Miguela de Cervantese *Licenciát Sklíčko*. Nebyla to fantazie, ale známý jev, zmiňovali ho třeba John Locke, René Descartes či Richard Burton ve své *Anatomii melancholie*. Rozšířil se v návaznosti na novou technologii výroby skla vyvinutou

v 16. století v Benátkách, jež učinila ze skla drahé, ale žádanou zboží. Bylo průzračné, ale křehké. Jak píše autorka nové knižní studie Victoria Shepherdová, „přitažlivost, skla, tohoto podivuhodného nového materiálu, jako metafory pro lidské pojetí sebe sama, není těžké pochopit. Být ze skla znamená být vzácný, ale křehký, je to pokyn ostatním, aby vás obdivovali, ale příliš se k vám nepřibližovali... Sklo dokonale symbolizuje pocit vrcholné rafinovanosti a úzkostný pocit zranitelnosti a nahodilosti“. A byla to výhradně nemoc vzdělaných, zabezpečených jedinců. Lidi odkázané na práci rukama by to, že jsou ze skla, nikdy nenapadlo.

Autor článku, z něhož citujeme, soudí, že paralelu s transgenerismem rodiče amerických školáků snadno pochopí. Internet a školy do zranitelných dětí hustí, že jsou křehké, že vyjadřování nesouhlasu je může zabít. Že jediná možnost je přistoupit na jejich představy a s využitím nových technologií – hormony, chirurgické amputace – učinit jejich blud realitou.

Autor se tedy rozhodl analogii vyjádřit otevřeně. Ne však své jméno. Jde o nejmenovaného amerického profesora historie, jehož text zverejnil na svém Substacku Wesley Yang.

Martin Weiss / Týdeník Echo

Miroslava Dvořáková: Jiskřičky v popelu

Používání archetypů je v čistě dobrodružných příbězích osídlná věc. Pokud se na knize vůbec nepodílí, bývá obyčejná. Pokud se na ní podílejí příliš bezprostředně, bývá nudná. A jsou-li přímo jejím námětem, bude nejspíš nevěrohodná. Přísně vzato je možné napsat dobrý příběh i bez odkazů na „obrazy“, které na nás samy o sobě zapůsobí, ale bez podobných kotvíčích bodů, které rychle zprostředkují prožitek dost silný na to, aby nás kniha zaujala, bude mít autor mnohem těžší práci. Nejenom že nebude mít k dispozici nějaký úvodní „hrubý“ prožitek, který by šel přetvářet do podoby, která je jedinečná pro jeho příběh, ale kniha bude také celkově méně srozumitelná. Může třeba zkusit vytvořit dojem archetypu z představy, kterou tak zatím nevnímáme. Pouští-li se ale někdo do podobně náročných podniků, jako je vyhnout se archetypům nebo vytvořit nové, obvykle se nesnaží napsat jen bezprostředně dobrodružný příběh. Jinak řečeno, nemá-li kniha dostatečnou vnitřní hloubku, aby s ní archetypální představy mohly nějak rezonovat, musí autor najít nějaký specifický způsob, jak archetypy zužitkovat, aniž by jeho příběh byl přímo založen na jejich působivosti. Může například v knize vyvolat natolik okouzující náladu, že nedostatek hloubky zahradí. Nebo se naopak na čtenářům dobře známé náladě jiných příběhů přizpůsobit natolik, že napíše – ať už záměrně nebo nevědomky – kýč.

Miroslava Dvořáková zvolila ve své trilogii *Návrat na Mizeon* poměrně neobvyklý postup. Použila velké množství jednotlivých prvků, které jsou nám známé a s kterými si spojujeme nějaké srozumitelné prožitky, ale použila je utilitárně, jako rekvizity. To je, myslím, postup typický pro moderní *vesmírnou operu*. Zatímco dříve byla sci-fi fascinována potenciálem přírodních věd, takže objevení, pochopení nebo použití nějaké neobvyklé techniky bylo často podstatnou částí zápletky, dneska je docela obvyklé, že pokročilé technologie se používají hlavně jako všední realie fantastického světa. Řekl bych, že už čistě počtem takových rekvizit a jejich docela suverénním používáním je *Návrat na Mizeon* v českém kontextu poměrně netypický. Dobrodružné příběhy obvykle fantastické realie využívají k vyvolání celkového dojmu, který bych označil jako konvergentní. Podají-li se rychle vyvolat atmosféru, která nám celkově přijde srozumitelná, budeme mít sklon vnímat svět jako konzistentní, takže bude věrohodným pozadím pro plánovaný příběh. Této pomůlky se však Miroslava Dvořáková vzdala, kombinuje prvky natolik rozdílné, že samy o sobě žádnou soudržnou atmosféru nevyvolávají. K potíži s archetypy tedy přistupuje tak, že jich používá velké množství, ale způsobem, který podstatně omezuje jejich působivost. A zkouší s nimi žonglovat tak rychle, aby nás trochu šlepná opovážlivost jejího přístupu nepřestala fascinovat.

V prvním díle nazvaném *Na hraně zkázy* tento přístup fungoval překvapivě dobře i proto, že jsme vlastně během celé knihy svět Mizeonu a několika dalších souvisejících planet teprve poznávali. Celkově zběsilé tempo knihy však nebylo vyvolané jen množstvím děje. I když jsme často byli svědky obsáhlých vysvětlujících exkurzů do minulosti, které by normálně

měly sklon působit nudně, množství informací, které jsme z nich pro pochopení knihy potřebovali, způsobovalo, že tyto části knihy byly podobně zběsilé, jen jiným způsobem. Protože autorka se s ničím příliš nebabrá, skončil první díl pořádnou katastrofou, byť se skoro všechny postavy snažily právě tomu zabránit. Byl jsem proto zvědavý, jakým způsobem autorka na první knihu naváže, zda dokáže svoje tempo udržet nebo zda zvolí nějakou jinou strategii. Knihy na sebe bezprostředně dějově navazují, nicméně rozdíl ve způsobu vyprávění je následkem významného zlomu v zápletky poměrně zřetelný. V první řadě se změní měřítko, z intrik mezi – na postavy početnou, ale jinak vlastně úzkou – skupinou šlechticů, kteří se scházejí v jediném městě, se stane snaha znovu získat svůj ztracený svět zpět, což je donutí spolupracovat a hledat si spojence, takže náš zájem se přenesou do oblasti vztahů mezi různými civilizacemi.

Změna situace a prostředí je pro knihu dobrá zpráva. Otfesené vztahy mezi postavami musí autorka znovu budovat, čímž nám umožňuje postavy jakoby znovu poznávat. Současně má i přesvědčivou záminku, jak doplňovat nové vztahy s novými (nebo dosud málo známými) postavami. Může tedy do jisté míry znovu využít princip, že co roste, to funguje, aniž by přidáváním prvků, které z prvního dílu přímo nevyplývají, zpětně ohrožovala jeho hodnověrnost. Podobně proměny navíc dostatečně proměňují celkovou atmosféru, takže nemáme dojem, že bychom četli jen novou variaci na známé téma. Vzhledem ke katastrofě na konci prvního dílu podobný vývoj působí logicky, protože si ho vynucují vnější okolnosti. Jenže měřítko knihy se současně zmenší, protože z meziplanetární politiky se stane nezakryvané rodinné drama. Zatímco v prvním díle šlo poměrně zřetelně rozeznávat motivace osobní, rodinné a politické, ve druhém se vinou geografického zvětšení měřítka najednou psychologicky slévají dohromady – a působí mnohem méně věrohodně. Zatímco sledovat osudy státu skrze osudy jeho nobility jsme celkem zvyklí, redukovat na podobný princip vztahy celých světů už nepůsobí úplně přesvědčivě.

Přišlo mi, že druhý díl je současně více osobní i akční, což by samo nemuselo být špatné. Jenže množství zápletek, zvratů a nových kombinací neznámých skutečností už nabírá rozměry, které tak docela neodpovídají naší zkušenosti o tom, co je vůbec možné. Znamená to, že je v důsledku této nepřirozenosti kniha méně přesvědčivá? Kupodivu ne nutně. Autorka paradoxně těží z toho, že svůj svět od počátku nebuduje běžným způsobem. Je to svět vlastně zcela umělý, na což jsme si měli dost času zvyknout během prvního dílu, kdy ještě tolik nevybočovala z měřítek, na která jsme zvyklí. Rodinné vztahy jsou přehnaně dominantní od začátku. Podobně realie, které začíná používat výstřednějším způsobem, z velké části už známe, takže jejich existenci spíše zúročuje. Ale hlavně prvky, ze kterých svůj příběh staví, nám nikdy nebyly předkládány jako samy o sobě konzistentní, nebyly pro nás přijatelné díky svojí archetypální známosti a už vůbec ne kvůli svojí doslovné realističnosti. Vždycky byly definovány hlavně svojí rolí v příběhu.

Jsou chvíle, kdy snadno zapochybujeme, třeba poté, co si autorka na závěr prvního dílu dopřála pořádnou katastrofu, potřebuje na začátku druhého ukázat, jak se dostatečné množství postav mohlo zachránit, což nepůsobí úplně nemožně, ale také to nepůsobí zvlášť pravděpodobně. Takových míst se v knize najde víc, ale protože se pohybujeme v kontextu, kde úplně nejde posuzovat věrohodnost událostí, protože se programově vymyká naší běžné zkušenosti, nepůsobilo to na mě rušivě.

Vzhledem k přidávání nových prvků i redefinici některých stávajících reálií musí autorka občas přistoupit k tomu, že něco vysvětlí, například se dozvíme něco o vztahu mezi technikou a magií v jejím světě. Stejně jako při zobrazení techniky jde i u jejího vysvětlení o přístup čistě pragmatický, dozvíme se jen tolik, kolik je potřeba pro pokračování příběhu. Autorka přistupuje k uvádění nových reálií se skutečně neobvyklou lehkostí. Nejsou námětem knihy, jsou to jen prostředky, jak rozvíjet zápletku. Nepředstavují nikdy záhadu, ať jsou jakkoliv zvláštní, jsou postavami přijímány bez údivu a bez výhrad. Například na povaze a možnostech fiktivní techniky proto nebývá založena pointa, i když opakovaně slouží k rozuzlení zápletky. Kdyby tak chtěl někdo čist *Návrat na Mizeon* kvůli poznání neobvyklých světů, bude nejspíš zklamán, protože i když jsou velmi členité, nejsou vlastně zvlášť propracované. Ještě více se to projevuje na různých rasách autorčina Metaprostoru, protože jejich motivace jsou vždy dokonale jasné, takže by se dalo říct, že jsou i beze zbytku lidské – všichni mimozemšťané jsou zde jen různé převlečení lidí. V tomto vesmíru může být skoro cokoliv jinak, ale těžko kdy nám to přijde alespoň trochu cizí.

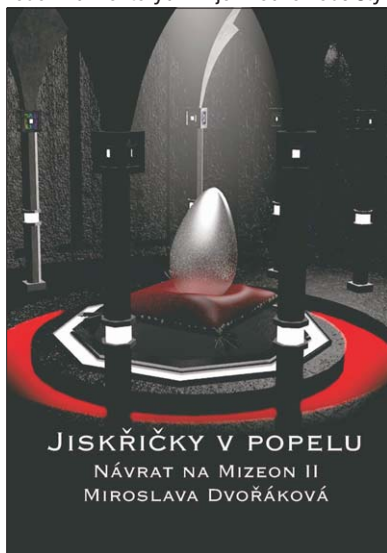
Utilitární přístup se zajímavým způsobem projevuje i na literární podobě příběhu, nejviditelnější je to zřejmě na velmi malém podílu popisů v textu. Občas se dozvíme i něco málo o tom, co není pro zápletku potřeba, ale kdyby měl někdo potřebu vnímat postavy, prostředí nebo atmosféru na základě dobře vystižených detailů, považoval by knihu asi za neobvykle holou. Ale i rodinné vztahy mezi postavami, které jsou v příběhu nejvýznamnějším zdrojem zápletky, jsou líčeny překvapivě obyčejně, občas dokonce až v obrazech úplně banálních. Zvlášť popis milostných scén sestoupí občas až na úroveň televizních melodramat, občasné sexuální scény slohově až k hranicím utrpení. Šlo by tedy namítnout, že stylisticky je kniha nejenom holá, ale současně i dryáčnická. Jenže o tom, jak je kniha napsaná, platí vlastně něco podobného jako o tom, co je jejím obsahem. Důležité není, jak vypadají její jednotlivé prvky, ale jakým způsobem jsou dohromady poskládané. A zde na jedinou například platí, že motivace postav nám přijdou podstatné, i když jsou třeba vyličený poklesle. Díky tomu je celé mizeonské dobrodružství doopravdy napínavé, což často neplatí u knih, které jsou literárně na vyšší úrovni. Kdyby si však

autorka odpustila z nespisovné češtiny alespoň ty části, které bych řadil do současného plebejského slangu (jako „jeho ex“), ulevilo by se mi.

Mám podezření, že určitá stylistická vulgárnost knihy – čímž nemyslím jednotlivá sprostá slova, ale spíš přehnaný kontrast mezi střídáním příliš archaizujícího a příliš hovorového vyjadřování u stejných postav –, není jen jazyková záležitost. Autorka nepokouší hranice naší čtenářské odolnosti jen věcně nebo stylisticky, její vzrůstající sebevědomí se projevuje i žánrově. Zatímco u prvního dílu jsem mohl napsat, že jde o programově zábavné čtení, které ale není humorné, zde se dočkáme i scén nepokrytě komických, skoro bych řekl i parodických. Příběh sám rozhodně není možné obvinít z nějaké vznešenosti, ale skoro mám dojem, jako by se autorka úplně nedokázala přenést přes to, že píše o postavách, které svoje schopnosti fakticky uplatňují, jako by byly nadané silným charisma, a potřebovala se při psaní odreagovat. Nakolik někomu vyhovuje její styl, to je asi otázka vkusu. Mně se zdá, že podobné změny tónu nemají v knize žádný podstatný kompoziční význam, nevytvářejí kontrast, který by příběh sám vyžadoval, takže bych se bez nich osobně obešel. Zbytečně parodické scény, jakou jsou chiméry recitující matematické poučky, zachraňuje opět to, že je autorka dokáže začlenit do zápletky alespoň do té míry, že nepůsobí samoučelně.

Jako by Miroslava Dvořáková svůj svět na jedné straně brala velmi vážně, ale současně se neodvažovala v něj tak docela uvěřit. Příběh pojednává o záležitostech, které jsou hrdinské a vznešené, ale pojednává o nich velmi civilně. Ne snad přímo cynicky, ale s pohledem, který je setrvale nedůvěřivý, v tom mi kniha přišla nejenom „ženská“, ale i velmi „česká“. Všechno, co by hrozilo, že bude viditelně přesahovat běžný rozměr lidské zkušenosti, ať už jde o reálie světa nebo charaktery postav, je podobným pohledem nakonec nějak umenšeno. Nikoliv ovšem – což je pro přesvědčivost knihy klíčové – zneváženo. A v měřítku, které autorka redukuje na běžné lidské rozměry, naopak projevuje víru dneska už nevídanou. V jejím podání je struktura skutečnosti, společnosti i lidské osobnosti ne-libovolná, má pevný základ, který naproti tomu není zpochybňován vůbec. A tuto ve své podstatě morální představu o povaze světa při kompozici příběhu naopak sebedůvěrně používá, a tak vlastně v dnešním relativistickém společenském prostředí i nepřímo obhajuje. Jakkoliv má z různých důvodů mnoho prvků uvnitř jejího Metaprostoru dosti proměnlivou a z našeho pohledu poměrně libovolnou funkci, zdaleka to proto neplatí o všech.

Ve druhém dílu je asi nejviditelnější pevnou strukturou manželství. Nejde o pohled v žádném smyslu moralizující, postavy spolu spí často, rády, ve všelijakých kombinacích a bez

ohledu na existující pravidla. Nejde ani o vnímání nějak dogmatické, v některých kulturách se manželství uzavírá až po narození dětí, existující manželství nevyklučuje nutně uzavření dalšího a podobě. Ale ve chvíli, kdy je vztah jednou „legální“, bere se napříč všemi kulturami velmi vážně. To je na jednu stranu pochopitelně podivný antropomorfismus, který je v autorčině světě věcně nelogický, protože pro něj není žádný evoluční nebo metafyzický důvod. Ale znovu platí, že prvky příběhu jsou určovány svojí funkcí. A příběh, kde jsou nějaké existenciální konstanty, které se nedají snadno zpochybnit, jsou lepší, i kdyby jen proto, že umožňují zajímavěji utvářenou zápletku. Jestliže skepse vůči vznešenému prožitku celkový emocionální rozsah příběhu okázale snižovala, tak důvěra v morální zakotvení lidské přirozenosti ho nenápadně zpětně rozšiřuje. Vytváří totiž kontrast vůči tomu, jak se po nás dnes žádá, abychom sami sebe vnímali.

Celé to také hezky ukazuje, jakým způsobem Miroslava Dvořáková v úvodu zmiňované „archetypy“ používá. V první řadě staví na jejich srozumitelnosti, protože většina lidí zatím má poměrně jasnou představu, jak se v manželství mají protínat různorodé složky lidské existence: od opravdové lásky, přes výchovu dětí až po užitkové majetkové uspořádání. Vidíme-li něco podobného v knize, velmi dobře to chápeme, dokonce i když s tím případně nesouhlasíme. Na druhou stranu se nijak nenechá vázat konkrétním obsahem archetypu, natož předpoklady, za kterých můžou v běžném životě fungovat. Ale protože téměř všechny její postavy jsou formálně ne-lidé, často dokonce potomci bohů (jakýchsi téměř nesmrtelných energetických bytostí), nejde ji přímo obvinít, že by její představa byla nepravděpodobná. Ve výsledku proto záleží hlavně na tom, zda je podobné využití známého prvku dostatečně nápadité, aby dokázalo vytvořit zajímavý příběh. Obvykle na knihách oceňují spíše jejich hloubku, imponuje mi literární důmysl, dokáží mě zaujmout svojí neobvyklostí. Nic z toho o *Mizeonu* neplatí – ale autorčina přímočarost a nedostatek zábrán jsou prostě fascinující.

Vlastně by se dalo říci, že v tomhle smyslu *Jiskřičky v popelu* připomínají naivní příběhy z počátků sci-fi literatury. Jde o příběh mnohem promyšlenější a mnohem propracovanější, ale má v sobě hodně z bezprostřednosti a bezstarostnosti, které si s obdobím *pulp magazinů* spojují. Člověk musí při čtení více či méně slevit z obvyklých literárních nároků, ale mně to vůbec nepřijde jako špatný obchod, protože zatím se potvrzuje můj pocit z úvodního dílu, že výsledný dojem je pozoruhodný (a v českém prostředí snad i výjimečný). I pokračování je osobité, protože nepřipomíná žádnou z obvyklých podob, které na sebe sci-fi bere. Je zdatně napsané, protože ho přes všelijaké podivnosti má autorka pevně v rukách, takže při čtení funguje, což je nakonec rozhodující. A skončí opět dostatečně výstředně, aby nás zajímalo, co se svým rozbujelým cirkusem hodlá autorka při závěrečném čísle předvést. Zatím těžila z toho, že příběh roste a rozvíjí se. Nutnost zápletku smysluplně a uspokojivě uzavřít bude v kontextu její neobvyklé tvůrčí metody představovat zajímavou výzvu.

Utilitární využívání sci-fi rekvizit i obecných archetypů je

podmíněno tím, že jsou do značné míry oprostěny od svých obvyklých filozofických předpokladů. Krize v první knize byla způsobena z hlediska běžných měřítek existence čímsi abnormálním. Když jsem pozoroval, jakým způsobem se s ní postaví v druhém dílu snaží vypořádat, zdá se mi, že věrohodnost řešení, ke kterému trilogie zřejmě postupně směřuje, má být na neuvědomělé úrovni založena právě tím, že dokonce i malé zbytky metafyziky, které jsme na Mizeonu viděli, ze světa zmizí. Zmizí tím i důvod, proč by mělo ke krizi znovu dojít. Nahrzení metafyzického existenciálním s sebou nese ošemetný problém, protože jde o nahrazení trvalého principu něčím z podstaty věci dočasným. Přednost existenciálního před metafyzickým v našich životech dnes sice běžně uznáváme, ale předvést něco podobného v příběhu, od kterého podvědomě očekáváme, že bude uspokojivější, než je všední realita okolo nás, přesto nebývá snadné. Miroslava Dvořáková zatím velmi obratně zakrývala, že programově civilním způsobem píše o skutečnostech, které vůbec nejsou obvyklé. Zatímco hrdinové, se kterými příběh sledujeme, jsou moderní lidé našeho stíhu, protivníci, kteří stále ovládají jejich domov na Mizeonu, jsou bytosti, které sice v Metaprostoru nemají nadpřirozený charakter, ale přesto je jejich povaha nábožensky podmíněná. Jsem proto zvědavý, jak se autorce čistě světskými prostředky, které má k dispozici, podaří podobný rozpor dovést k nějaké dramatické syntéze.

Jiří Grunt

Miroslava Dvořáková: Jiskřičky v popelu, Nová vlna, 330 str.

Jiný kraj

V únoru vychází v nakladatelství Golden Dog antologie moderní fantastiky *Jiný kraj*. Kniha se věnuje tomu, jak se soudobá témata promítají do fantastické literatury. Mofské panny plavou mezi igelitovými sáčky, mágové experimentují na dětech, kmen žijící na obří kře prchá ze své domoviny, protože přichází doba tání... Do antologie přispěla řada významných žánrových autorů,

Vilma Kadlečková, Jan Hlávka, Lukáš Vavrečka...

Sauronova nevěsta

Uvítali byste možnost seznámit se s reáliemi Hobita, Pána prstenů či Silmarillionu novým způsobem? Máte chuť vrátit se do oblíbeného světa a prožít známý příběh ještě jednou, i když trochu jinak? Jste zvědaví, co by s příběhem udělalo posílení romantické linie? Tak tohle všechno vám nabídne tato první knižně vydaná fanfiction. Přináší alternativu Pána prstenů,

kteřá se ale vymkla mezím jednoho žánru a žije svým vlastním životem jako svébytný nový příběh.

My versus Oni

Kritička Susan Sontagová ve své esejí o science fiction nazvané „*Představitost katastrofy*“ (*The Imagination of Disaster*) z roku 1965 píše, že žánr fantasy nám umožňuje uniknout realitě, protože rozptýlí naši pozornost hrůznými situacemi a podivuhodnými zážitky a nabízí nám snadná řešení a šťastné konce. Nicméně fantazie může rovněž přispívat k navození zdání určité homogenity, normalizace abnormálních jevů a získání falešného pocitu sebeuspokojení. Sontagová uvádí, že „v určitém ohledu žánr fantasy svět zkrášluje, zatímco v jiném ho neutralizuje.“ Vědeckofantastické filmy často plní oba účely. Jak píše Sontagová, „tyto filmy odrážejí celosvětové obavy a zároveň se je snaží rozptýlit.“

A přesně to dělá černobílá béčková filmová klasika z roku 1954 *Them!* (Oni). Film začíná ve sluncem zalité poušti Nového Mexika, kde dva policisté objeví ztracenou holčičku. Dívka je apatická, v šoku a neodpovídá na žádné jejich otázky. Nedaleko spatří karavan a chtějí dívku odvézt k rodičům, ale zjistí, že karavan je zcela zničený. Uvnitř najdou peníze, které tam někdo nechal, což vylučuje loupežné přepadení. Na místě jsou také podivně rozházené kostky cukru. Policisté rovněž narazí na záhadnou stopu, kterou pošlou k dalšímu zkoumání. Následně se policisté zastaví u obchodu se smíšeným zbožím, ale zjistí, že byl zničený stejným způsobem jako karavan. V obchodě najdou mrtvého majitele, který má rozdrcenou lebku a brokovnici zkroucenou doslova k nepoznání. I zde lze vypozařovat stejný vzorec chování: pokladna je plná peněz, zatímco nádoba s cukrem je rozbitá. Jeden z policistů zůstane v obchodě, aby zajistil místo činu, ale náhle uslyší záhadný vysoký zvuk. Hluk neustále sílí a my slyšíme, jak policista křičí bolestí. Druhý den se zjistí, že tento policista zmizel a koroner objevil v těle majitele obchodu podivně vysoké množství kyseliny mravenčí.

Na scéně se objevují nové postavy: agent FBI a vědec vyslaný ministerstvem zemědělství, kterého doprovází jeho kurázní dcera. Vědec, doktor Medford, již má určitou představu o tom, co se děje, ale odmítá ji sdělit, protože je přesvědčený, že by to vyvolalo všeobecnou paniku. Při vyšetření paralyzované holčičky ji vystaví účinkům kyseliny mravenčí, což jí vytrhne z jejího stavu a ona začne zděšeně křičet o „nich“. Po celých třiceti minutách filmu poprvé spatříme „je“ – obří, osm stop velké mravence s vypoulenými očima a děsivými čelistmi. Doktor Medford se domnívá, že tito mravenci zmuřovali v důsledku radiace způsobené testovacím výbuchem první atomové bomby v poušti v Novém Mexiku v roce 1945.

Následně *Them!* opakuje mnohé ze stereotypů katastrofických filmů, které za ty roky už dobře známe. Na tomto snímku je však pozoruhodné, že to byl jeden z prvních filmů, který to dokázal, a že to zvládl skutečně dobře. Na jednu stranu je ten film hloupý. Obří mravenci jsou ve své podstatě nevěrohodní a jsou děsiví i směšni zároveň, což znamená, že vlastně vůbec nejsou děsiví. Nicméně efekty jsou překvapivě dobré a mají

v sobě jisté kouzlo. Scénář také není úplně hloupý, místy je vlastně docela poučný a občas se v něm objeví nějaký ten vtípek, který všechno spojí dohromady. Herecké výkony jsou vlastně také kvalitní, přičemž v roli doktora Harolda Medforda vyniká anglický herec Edmund Gwenn. Nejlepší scéna z celého filmu ukazuje doktora Medforda, který vládě Spojených států promítá záběry skutečných mravenců a vysvětluje jejich chování. Aby zdůraznil nebezpečnost situace, konstatuje, že i běžní mravenci, tedy ti, kteří nejsou osm stop dlouzí, „si osvojili instinkty a talent pro práci, společenskou organizaci a surovost, a ve srovnání s nimi se my lidé jevíme jako slabší.“ Ob-

rovští mravenci jsou nebezpeční právě proto, že jsou nám rovni. Doktor Medford připomíná, že na světě existují pouze dva živočišné druhy, které jsou schopny vést válku: mravenci a lidé.

Film *Them!*, který byl uveden několik měsíců před *Godzillou*, obsahuje hned několik scén, které se následně staly filmovými klasikami: generálové naslouchají přednášce vědce, který se je snaží přesvědčit, aby proti nestvůrnému vetřelci nepoužili nepřiměřenou sílu; vyhlášení výjimečného stavu a potenciální zničení velkého města; průzkum temné jeskyně obývané příšerami a odhalení děsivé místnosti plné vajíček nestvůry. Podobné scény je možné najít všude, od ságy o *Vetřelcích* Jamese Camerona až po filmy o *Ant-Manovi*, ale film *Them!* byl první. Sám za sebe považuji za mimořádně zajímavé vyvrcholení filmu, které se natáčelo v betonovém korytě řeky Los Angeles.

Poslední scéna filmu, v níž sledujeme, jak armáda plamenometů ničí obří mraveniště, nás vrací k původní myšlence Sontagové. Poměrně dlouhou dobu používají umělci science fiction ke zdůrazňování obav týkajících se sociální a politické reality našeho světa. Snímek *Them!* sděluje poměrně zřejmé poselství: jedná se o film o nebezpečí nukleární bomby. V padesátých a šedesátých letech 20. století představovala jaderná zkáza všudypřítomnou hrozbu a obavu a zároveň byla dominantním tématem tehdejších vědeckofantastických filmů. Jasným příkladem je *Godzilla*, ale existují i další, například *Rodan*,

Měsíc je drsná milenka aneb jak se scifisti

Rád bych se se čtenáři Interkomu podělil o informace ohledně současného vývoje na poli kosmických aktivit u nás.

Vypadá to, že ve světě po dlouhém útlumu přichází doba vesmírné renesance. Daří se realizovat komplexní mezinárodní projekty, jako je JWST, dopravy (zatím alespoň na nízkou oběžnou dráhu) se ujali soukromníci, chystá se návrat na Měsíc, a Spojené státy a ESA se začali po dlouhé pauze opět vážně věnovat jaderným pohonům. Pro nádech svěžích a neštárnoucího technooptimismu doporučuji vyhledat interview Waltera Cronkita s Robertem Heinleinem a Arthurem Clarkem těsně po přistání Apolla 11 na Měsíci. I v našich končinách možná svítá na lepší zítřky. Chtěl bych na několika stránkách představit naši misi do cislunárního prostoru LVICE² - Lunar Vicinity Complex Environmental Explorer. Zatím se jen sedmi zemím povedlo vyslat sondu k Měsíci, a pevně doufám, že se do tohoto exkluzivního klubu také začleníme.

Historicky se Československo podílelo na programu Interkosmos, a to zejména družicemi Magion. Po útlumu kosmických aktivit v devadesátých letech a zkraje milénia dostal kosmický průmysl se vstupem ČR do ESA v roce 2008 nový impuls. Během následující dekády se desítky českých (a slovenských) firem zapojily do běžících mezinárodních kosmických projektů, primárně subdodávkami hardwaru i softwaru. V roce 2021 Ministerstvo dopravy (MD) ve spolupráci s Evropskou kosmickou agenturou (ESA) iniciovalo realizaci nových rámcových projektů (tzv. "Ambiciózní mise") na podporu českého kosmického průmyslu. Jde o řádově komplexnější projekty

The Mysterians nebo *Ostrov zvaný Země (This Island Earth)*. Asi to není náhoda, že mnoho z těchto filmů vzniklo v Japonsku. Na konci filmu *Them!* jedna z postav nahlas uvažuje, že pokud se obří mravenci vyvinuli jako důsledek prvního testu atomové bomby, co zapříčinily všechny ty bomby, které byly odpáleny od té doby? Moudrý doktor Medford odpovídá, že „*když člověk vešel do atomového věku, otevřel dveře do nového světa. Co však v tomto novém světě nakonec najdeme, nedokáže nikdo předpovědět.*“ Film tak končí poměrně temně a naznačuje, že prvním atomovým výbuchem jsme otevřeli Pandořinu skříňku, kterou nelze uzavřít. Totéž naznačil David Lynch ve vizionářské osmé epizodě seriálu *Twin Peaks: Návrat (Twin Peaks: The Return)*. Atomová bomba jako ultimativní zdroj d'ábelského zla.

Vědeckofantastická literatura většinou nabízí mnoho otázek, ale jen pramálo odpovědí. A na tom není nic špatného. Science fiction existuje proto, aby kladla potřebné otázky, ať už skrze brilantní román, nebo béčkový film z 50. let. Jak říká na závěr své eseje Sontagová: „Co činí [vědeckofantastické] filmy atraktivními, je kromě značné dávky filmových efektů právě onen průsečík mezi naivním a do značné míry zprofanovaným komerčním uměleckým produktem a nejniternějšími problémy současného světa.“ Bohužel, mezi dobou Sontagové a dneškem je rozdíl v tom, že naše zprofanovaná komerční umělecká díla stále častěji již nejsou ničím jiným. **Petr Svoreň, Jr.**

než cokoliv, co bylo dosud v ČR realizováno. Navrhovatelé budou muset zohlednit všechny fáze mise, včetně zajištění systémového návrhu, konstrukce, vypuštění a provozu na oběžné dráze. Jinými slovy naučit se připravovat celé mise.

V současnosti je v Česku v rámci programu ambiciózních vesmírných misí sedm rozdílných projektů v různém stádiu rozpracování. Tyto projekty budou na podzim roku 2023 posouzeny ESA z technického hlediska a MD z programového a ekonomického hlediska. Odhaduje se, že financování bude stačit na realizaci dvou až tří z těchto ambiciózních misí, dle výsledků hodnocení konkrétních návrhů.

Těchto sedm misí zahrnuje projekty AMBIC (satelit pro pozorování Země, který by využívaly organizační složky státu), CZARM (robotické rameno), QUVIK (UV dalekohled pro studium mergerů neutronových hvězd), REMEC (měření energetického spektra galaktického kosmického záření), SLAVIA (studium mikrometeoroidů vlétajících do zemské atmosféry), SOVA (pozorování atmosférických vln) a naši sondu LVICE².

Mise LVICE² je od výše uvedených značně odlišná, a to tím, že bude obíhat jiné kosmické těleso, má široký vědecký program navazující na dědictví Magionů, bude vybavena vlastním pohonem, který jí umožní dostat se tam, kam se zatím nikdo nevydal, a na jejím návrhu se podílejí lidé, které možná znáte z conů.

Konsorcium mise LVICE² je tvořeno ČVUT (fakulty jaderná, strojní a elektrotechnická), MFF UK, firmami esc Aerospace (systémový integrátor, palubní počítač), Stellar Exploration EU (bateriové systémy a pohon), OHB Czechspace (návrh mechanické konstrukce) a Akademií věd (zastoupenou Ústavem fyziky atmosféry a Ústavem jaderné fyziky).

Prvotní fáze projektu, během které jsme připravili koncept mise, vybrali vědecké instrumenty a provedli potřebné orbitální výpočty, již máme za sebou. V současnosti v detailu navrhujeme sondu a připravujeme demonstrátory přístrojů. Koncem června proběhne odevzdání kompletního návrhu mise k posouzení.

Cíle mise

V kosmickém prostředí hrozí nejedno nebezpečí nejen živým organismům, ale i elektronickým systémům a jiným technologiím. Hlavní rizika meziplanetárního prostoru představují mikrometeority, ionizující záření, sluneční erupce, a na nízké orbite Země také reaktivní kyslík. Na nízké orbite Země a v její blízkosti se navíc nachází velké množství družic monitorujících toto kosmické prostředí. Narozdíl od okolí Země není cislunární prostor dosud nijak extenzivně sledován a tedy není možné zde posoudit závažnost výše uvedených i případných jiných hrozeb.

Ambiciózní mise LVICE² má proto za vědecké cíle:

1. **Změřit koncentraci prachu v Kordylewského mracích.** Kordylewského mraky jsou teoretizované objekty v blízkém okolí Lagrangeových bodů L4 a L5. Tato místa jsou kvazistabilní z

snaží připravit první českou lunární misi

hlediska orbitální mechaniky, mohou zachycovat meziplanetární prach o velikosti nad několik mikronů. Oblasti s potenciálně zvýšenou koncentrací prachu představují riziko pro navigaci. V historii byly Kordylewského mraky pozorovány pouze z povrchu Země a mise LVICE² je prvním projektem zaměřujícím se na jejich průzkum.

2. **Studovat turbulence ve slunečním větru a v závětrí Měsíce (lunar wake).** Sluneční vítr představuje plazma vycházející ze Slunce, tvořené nabitými částicemi (elektrony, protony, těžká jádra o nízké energii). Je nositelem magnetického pole Slunce na velké vzdálenosti. V rámci projektu LVICE² se zaměříme na studium turbulentních kaskád ve slunečním větru a vliv závětrí Měsíce (lunar wake) na jejich vlastnosti.
3. **Dlouhodobě charakterizovat pole ionizujícího záření v cislunárním prostoru.** LVICE² bude systematicky monitorovat tok galaktického kosmického záření a energetické částice pocházející z událostí v době slunečního maxima. Mimo nabitě částice bude LVICE² monitorovat tok a spektrum měkkého rentgenového záření a záření gama. Dále bude disponovat detektorem neutronů.
4. **Dlouhodobě monitorovat sluneční vítr (tok nabitých částic ze Slunce).** Unikátní dráha LVICE² nabízí možnost zkoumat tok iontů slunečního větru dlouhodobě a také studovat meziplanetární rázové vlny. Těmto sledováním se dosud věnoval jen velmi omezený počet zařízení, neboť pro přesnost měření je nutná poloha mimo zemskou magnetosféru.

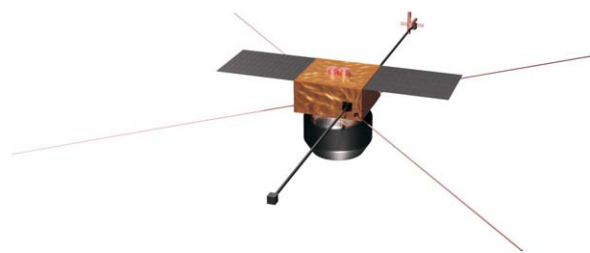
Mise LVICE² umožňuje takto široké spektrum fyzikálních měření i z důvodu své plánované dráhy; zhruba ¾ času stráví LVICE² v meziplanetárním prostoru a pouze přibližně ¼ v ohonu magnetosféry Země.

Mimo vědecké cíle je mise prospěšná také z technologicko-společenského hlediska, a to tvorbou české technologické základny pro případné další mise, motivací mladých lidí pro volbu technického a fyzikálního vzdělání a budoucí rozvoj zdejších kosmických aktivit.

Popis sondy

LVICE² má hmotnost přibližně 110 kg a rozměry ve složeném stavu 55×55×60 cm. Vespod se nachází velká titanová nádrž obsahující více než 50 litrů ultračistého hydrazinu sloužícího jako palivo. Nad nádrží se nachází sekce s vědeckými instrumenty, palubním počítačem, bateriovými systémy a elektronikou. Pohonná jednotka je tvořena osmi tryskami na translační pohyb, umístěnými ve spodní části sondy, a šesti malými manévrovacími tryskami, určenými k otáčení. Vědecké přístroje jsou umístěny v horní části, s výjimkou přesného fluxgate magnetometru a magnetické antény (search coil), které musí být alespoň 2 metry od těla sondy kvůli pozadí vlastního magnetického pole generovaného elektronikou a reakčními koly. Čtyři dlouhé pruty jsou elektrické antény, určené ke studiu nízkofrekvenčních elektromagnetických vln v plazmatu. Sonda bude kvůli instrumentům na studium slunečního větru

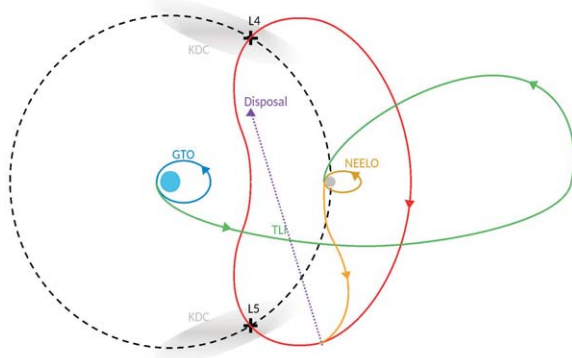
(Faraday cups) a slunečním panelům natočena přední stranou k Slunci.

Obr. 1: Aktuální konfigurace sondy LVICE² (únor 2023).

Popis mise

Dráha mise je definována vědeckými požadavky, finančními a technickými možnostmi realizace pohonného systému a cenou za vypuštění. V ideálním případě by byla LVICE² vypuštěna na dráhu TLI (Trans-Lunar Injection), z které je relativně snadné se dostat na lunární oběžnou dráhu, nicméně tato možnost není optimální vzhledem k ceně jízdného, která činí přibližně půl milionu dolarů na kilogram. Podle původního návrhu měly být cíle mise naplněny menší sondou, vyrobenou v populárním standardu Cubesat, který nabízí modulární řešení pro malé družice. Sonda měla původně vážit zhruba 20 kg a mít velikost stolního počítače. Většina nákladů projektu by ale i tak byla vynaložena na přepravu. Finančně výhodnější, avšak technicky náročnější je odstartovat z GTO (Geostationary Transfer Orbit), což je dráha s perigeem na nízké orbitě a apogeem ve výšce geostacionární orbity. Na takové manévry však v malé sondě není dostatek paliva. Proto byla LVICE² zvětšena, a má přibližně velikost pracky Tatramat.

Obr. 2: Plánovaná dráha mise LVICE²

Po umístění na GTO LVICE² zažehne svůj vlastní pohon a dostane se tak na TLI trajektorii, která ji přiblíží k Měsíci. Záchyt na oběžnou dráhu Měsíce bude probíhat v balistickém režimu (tzv. ballistic capture). Po úspěšném záchytu a úpravě dráhy na lunární eliptickou ekvatoriální (Near Equatorial Elliptical Lunar Orbit) započne plnění cílů vědeckého programu, tedy studium turbulencí slunečního větru v závětrí Měsíce a detek-

ce mikrometeoritů, prachu a pole ionizujícího záření v cislunárním prostoru. Tato fáze bude trvat přibližně 1 rok, posléze LVICE² opět využije vlastní pohon a přesune se na dráhu DRO (Distant Retrograde Orbit), kde setrvá několik dalších let. Tato dráha je specifická tím, že jednou za měsíc proletí kolem Lagrangeových bodů L4 a L5, tedy místem očekávaného výskytu Kordylewského mraků. Zde bude LVICE² vykonávat průkopnickou vědeckou práci. Na závěr mise je plánované bezpečné odstranění sondy z cislunárního prostoru, kde v závislosti na množství zbylého paliva v nádrži bude LVICE² pohřbena na heliocentrické dráze s hypotetickou možností navštívit jiné planety Sluneční soustavy.

Start z GTO bude náročný; LVICE² bude zhruba dvakrát za den prolétat van Allenovými radiačními pásy a za týden nastřídá dávku až desítky Gy. Proto je potřeba uvést rychle a efektivně do provozu (commissioning) zejména navigační systémy a pohon a následně provést manévry GTF0 from GTO. Balistický záchyt Měsícem byl pak vybrán z důvodu energetické výhodnosti, kde potřebné Δv je nižší než u bielptického transferu. Nevýhodou tohoto řešení je, že klade velké nároky na komunikační systém, kde vzniká nutnost navazovat spojení na vzdálenost až milion km. Celkově je na misi plánován Δv rozpočet zhruba 1500 m/s, z čehož transport z GTO na TLI představuje necelou polovinu. Ekvatorializace dráhy na NEELO pak spotřebuje 200 m/s, cesta na DRO dalších 250 m/s. Zbytek rychlostního rozpočtu je vyhrazen pro orbitální korekce a na závěr mise odstranění z cislunárního prostoru.

Pozemní segment mise bude tvořen rádiovou stanicí v Panské vsi. V případě postoupení do realizační fáze je plánovaný start v roce 2027.

Přístrojové vybavení

Vědecké instrumenty na palubě sondy se dají podle svého účelu rozdělit do tří kategorií:

Studium slunečního větru

- Faraday Cup Analyzer - měření toku iontů slunečního větru, vyvíjený MFF UK.
- Fluxgate magnetometer - přesné vektorové měření magnetického pole unášeného slunečním větrem, ve vývoji na FEL ČVUT.
- Search coil magnetometer - magnetická anténa pro studium turbulencí plazmatu na nízkých frekvencích, vyvinutý na ÚFA AVČR.
- LEW Electric antennae - studium turbulencí plazmatu na vysokých frekvencích, taktéž z dílen ÚFA AVČR.
- AMR magnetometer - záložní přístroj pro měření magnetického pole v případě saturace Fluxgate magnetometru a také bude sloužit pro odečítání pozadí vlastního magnetického pole sondy, vyroben na FEL ČVUT.

Studium meziplanetárního prachu

- Foil dust detector (FDD) - detektor pro studium toku mikrometeoroidů a prachu v Kordylewského mracích, založen

na několika vrstvách piezoelektrických folií, vyvinutý na FJFI ČVUT.

- Piezoelectric dust detector (PDD) - detektor vibrací na těle sondy pro studium nárazů větších a pomalejších těles, opět z FJFI ČVUT.

Studium ionizujícího záření

- PARDAL2 - složený z části RADIVA (anorganické a plastické scintilátory pro měření fotonů a neutronů) a z části SXRm (SpacePIX Radiation Monitor, měření vlastností elektronů, protonů a těžkých iontů), vyvinuté ÚJF AV ČR a FJFI ČVUT. Detektor SXRm je již rok testován na palubě českého technologického nanosatelitu VZLUSAT2.
- SPACEDOS - křemíkový LET spektrometr měřící energetické depozice částic a jejich biologické účinky vyvinutý na ÚJF AV ČR.

Pohon

LVICE² bude vybavena hydrazinovým pohonným systémem. Hydrazin, i přes svou neoblubu v Evropě, je díky své možnosti samozáhehu na katalyzátoru ve spalovací komoře úžasným monopropellantem. Nádrž díky jeho vlastnostem nemusí být přetlakovaná a není potřeba oksylichovadlo. Hlavní součástí pohonu je matice osmi trysek s tahem každá až půl Newtonu, které se budou používat ke změnám a udržování orbit. Další součástí pohonného manévrovacího systému je šest manévrovacích trysek pro natáčení sondy a desaturaci reakčních kol. Celkový objem hydrazinu v nádrži je přibližně 60 litrů. Pohonný systém bude vyvinut firmou Stellar Exploration, která jeho variantu úspěšně provozovala v předchozích misích včetně mise CAPSTONE.

Závěr

Selekce Ambiciózních misí proběhne koncem roku 2023. Mise LVICE² má velký potenciál uspět a v případě své realizace přinese do Čech nové technologie týkající se konstrukce, pohonu, manévrování a provozu sond ve velkých vzdálenostech od Země. Získá rovněž nové poznatky v oboru meziplanetárního prachu, slunečního větru a kosmické dozimetrie. LVICE² tak pomůže k vytvoření životaschopného kosmického průmyslu u nás, už teď díky ní zde vznikají odborné skupiny zabývající se např. orbitální mechanikou a pohony. Zatím se jen sedmi zemím povedlo vyslat sondu k Měsíci. Měsíční mise představují na mezinárodním poli demonstraci technologické vyspělosti země.

Michal Marčíšovský

Pro více informací stránky projektu: [https:// LVICE2.cz/](https://LVICE2.cz/)

Odposlechnuto

- Pane Bidene, jak na vaši cestu do Kyjeva reagovat Putin?
- Kdo?

Na tomhle vtipu je pěkné, že se může líbit jak fanouškům, tak odpůrcům Joe Bidena.

Ondřej Tesárek / @bratricek

Sociální sítě nás nalomily, umělá inteligence nás dorazí.

Jan Kysela

Rychlé šípy jsou zase v kurzu – ale proč?

Když nakladatelství Albatros uspořádalo autogramiádu k vydání sebraných a zrekonstruovaných příběhů Rychlých šípů Jaroslava Foglara, které kreslil Marko Čermák, nenašli jste mezi na podpis čekajícími chlapci a děvčaty nikoho pod čtyřicet. Ale přesto na Rychlých šípech pořád něco je. Něco, co táhne. Ale zjistit onu tajnou ingredienci, to není jen tak.

Albatros získal před nedávnem od českých skautů práva k vydávání díla Jaroslava Foglara. Nakladatelství se zhostilo celého odkazu svědomitě a fanoušci Jestřábových příběhů se tak dočkali důstojného vydání jeho knížek a komiksů v jednotné podobě a kvalitní grafické úpravě. Přesto nikdo nečekal, že s vydáním vyčištěných Rychlých šípů kreslených Janem Fischerem zažije Česko další vlnu mánie spojené s chlapeckou pětkou starou víc než 80 let.

Zrestaurované opulentní vydání ale evidentně zabralo a v současnosti je prodáno více než dvacet tisíc výtisků. Je logické, že nyní následovala kniha věnovaná kompletním příběhům druhého kreslíře, Marko Čermáka. O jeho cestě k Rychlým šípům, ale i k samotnému Foglarovi, se v knize dočtete ve dvou lehce se překrývajících statích Martina Foreta.

Marko Čermák – druhý, ale rád

Snad jen v krátkosti shrňme, že po Fischerově smrti hledal Foglar spolu s redakcemi časopisů nového partnera. Šlo to ztuhla, Foglar byl náročný, Česko tou dobou rozhodně vhodnými komiksovými kreslíři neoplývalo, navíc navázat na ikonického Fischera byla výzva. Čermák nebyl ani první volbou a cestu ke kreslení si hledal s obtížemi, protože konkurz složil s obrázky napodobujícími svého předchůdce, i když jeho přirozená kreslířská poloha (tou dobou stěží probádaná jím samým) byla někde zcela jinde.

Nakonec ale Čermák s Foglarem a jeho Rychlými šípů průsečík našel a následuje dnes stěží pochopitelné období společné hektické tvorby, kdy Čermák osobně odevzdává Foglarovi jednu komiksovou stránku za druhou, kasíruje slušný honorář a zároveň se vzdává nároku na případný další honorář. Praxe v komiksu běžná nejen u nás. Ale Čermák si nestěžuje, k roli úspěšného komiksového kreslíře rozjíždí kariéru úspěšného muzikanta, kterého známe třeba z kapely Greenhorns. Ve skutečnosti kreslil Rychlé šípy jen poměrně krátkou chvíli, protože komiks se záhy dočkal dalšího zakazu. Možná že právě všechny ty stopky režimů dvacátého století budovaly slávu Rychlých šípů nejspolehlivěji.

Jsou tu i nové příběhy

Knížní novinka ale nepřináší pouze staré příběhy. Z pozůs-

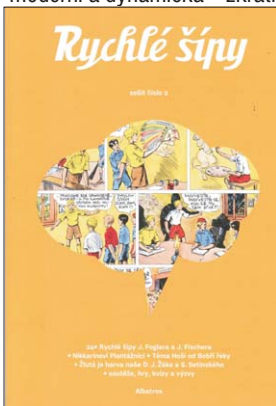
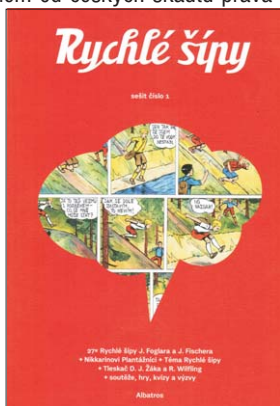
talosti Jaroslava Foglara vypluly na povrch nikdy nerealizované náměty, díky čemuž se fandové dočkali celkem třinácti nových příběhů, jejichž libreto ukul osvědčený Džian Baban a nakreslil je Jiří Grus. Ten ostatně nově ilustruje i knižní Foglarovky. V nových komiksech se snaží přiblížit Janu Fischerovi, kresba je poučená, zachovává původní kouzlo, ale zároveň je moderní a dynamická – zkrátka radost pohledět. Skuteční milci Rychlých šípů možná i zatlačí nějakou tu slzu, že se ještě dočkali na stará kolena něčeho nového, opravdového, od Foglara. Příběhy sice nepřinesou žádná zásadní odhalení, ani nepatří k těm nejlepším, ale jsou tu. A fungují.

Ale co to na nich je? Proč jsou Rychlé šípy tak důležité pro tolik generací čtenářů? Výtvarník Jaroslav Róna se pro Deník N nad touto otázkou zamyslel: „Protože Foglar ve svých příbězích objevil miltonovský ztracený ráj, ale určený jen dětem. Každé dítě si chce zažít dobrodružství a dělat věci samo, bez dospělých.“ Rychlé šípy existují v jakémsi paralelním vesmíru, zcela odvislém od doby svého vzniku ve 30. letech. Jedná se o svět, v němž dospělí sice vystupují, ale hrají většinou roli postavy zvenčí. Slouží pouze jako katalyzátor děje, který dál posouvají hlavní dětské hrdinové. Do přírody se chodí bez dospělých, do Stínadel jakbysmet. Dospělí jsou cosi podivného, co se světem Rychlých šípů souvisí jen okrajově.

Tam, kde nejsou mobilní telefony

Nemůže být právě tohle jeden z hlavních důvodů, proč Rychlé šípy ještě někoho zajímají? Ve světě, kdy se kontrola dítěte stala jednou z nejpodstatnějších náplní rodičovství, ba svého druhu posedlostí, působí aktuálně nekomplikovanost Rychlých šípů jako účinný balzám. Dobu jejich vzniku – a zejména pak jejich literární svět – můžeme vnímat jako netoxicky neškodnou, jako dokonalé místo k úniku. K utíkání se od reality ostatně Foglarovy příběhy sloužily jak za protektorátu, tak za komunistického režimu a je evidentní, že tato jejich kvalita se sice mění a aktualizuje s dobou, ale stále zůstává.

Spisovatel František Novotný si všímá ještě jedné podstatné ingredience Foglarových příběhů – nebo spíše její absolutní nepřítomnosti – tou je sexualita. Příběhy Rychlých šípů a Foglarovy prózy všeobecně se odehrávají v dětském presexuálním období a vzhledem k věku hlavních protagonistů jde o cosi pro dnešní dobu nereprodukovatelného. Těžko si lze představit, že by dnešní mládež stejné věkové kategorie nacházela ukojení v modrém životě. Nesexualita je přítom ve Foglarově pojetí zcela přirozená a pro nejednoho čtenáře možná až úlevná – ať už je z dnešního hlediska vykloubená, jak chce, jako literární prostředek evidentně funguje. V tomto případě jde

o další znamení, že tady je ještě svět nekomplikovaný a v pořádku (a to i přes to, že v *Chatě v Jezerní kotlině* žárlí Pavel na Ludvu, který se nově vídá s Filipem).

Co kdyby Rychlé šípy věděly, co je sex?

Této skutečnosti si vědomě či nevědomě všimají asi všichni kreslíři a autoři, kteří z nějakého důvodu na Rychlé šípy navazují. V roce 2018 vydalo k osmdesátinám slavné klučičí pětky nakladatelství Akropolis komiksovou antologii *Rychlé šípy a jejich úžasná nová dobrodružství*, na které se podílely desítky současných komiksových tvůrců. Nad všemi ale vyčníval příběh Jiřího Gruse, který pracuje s oběma výše popsanými motivy. Začíná rozpravou maminky a tatínka Jarky Metelky o užitečnosti chlapeckých klubů a nepřímo o roli žen ve světě. Jde o to, že jakási dívka vyšla znak Rychlých šípů na vlajku vlastního chlapeckého klubu, který sama vede!

Pochopitelně jde o slavný střed s Podkováky, ale Grus popisuje první střet obou klubů, ke kterému došlo ještě před bitvou s papírovými koulemi. V zápalu boje při něm Jarka strhne Haha Bimbi blůzku a ta tu najednou stojí v naprostém tichu s odhaleným nadrem (byť v podprsence – odpusťme kreslíři, že prádlo nakreslil anachronické, tedy moderní). „Mirku, já nechtěl...“ hájí se Jarka, ale je jasné, že dnes neusne. V tom příběhu je esence foglarovství obrácená naruby. Grus vystihl všechno, co na Foglarovi láká, ale podvědomě irituje – a s humorem sobě vlastním tyto prvky tematizuje.

Ještě by tu byl časopis

V navazujících příbězích ale pokračuje i Albatros, který začal vydávat kromě luxusních publikací také magazín Rychlé šípy. Ten podobou odkazuje na slavné ostravské vydání z konce 60. let. Najdete v něm nejen původní příběhy, ale také nové komiksy současných tvůrců. Navíc zde čtenáři najdou různé hádanky a hry, které ale např. v porovnání s časopisem Rake- ta působí dost neumele, místy spíš jako vycpávka než plnohodnotný obsah.

Příběhu na pokračování se zde chopil Nikkarin, osvědčený komiksový tvůrce s bohatými zkušenostmi s tvorbou pro mladší čtenáře (jeho komiksy najdete třeba ve Čtyřlístku). Ač patří mezi Foglarovy fanoušky a Rychlé šípy má načtené, chce, aby byl jeho příběh přístupný a hrdinové korespondovali s reálným světem.

To v důsledku znamená, že se děti hlásí rodičům přes mobil, v „týmu“ se záhy objeví hned dvě dívky (k tomu dvojčata) a jeden z chlapeckých hrdinů hned řeší, která z nich se mu líbí víc. Všechna Foglarova „tabu“ tak máme prolomena hned v prvních dvou pokračováních, takže teď už se autor může zabývat pouze rozvíjením zápletky – jeden z hrdinů se totiž s rodiči nastěhoval do bytu po Jindrovi Hojerovi, který po sobě zanechal deník a šifru!

Zaktuálnění celého narativu přitom neruší. Postavy jednáji uvěřitelně, jen nejsou hrdiny Foglarovými – pouze jdou po jejich stopě. Kam se příběh vyvine, teprve uvidíme, ale vše působí daleko přirozeněji, než když pod diktátem doby musely Rychlé šípy vyrazit na svazáckou brigádu.

Nekreslil Rychlé šípy,

Polozapomenutému Bimbovi Konečnému vyšla velká kniha komiksů

Velké knihy komiksů věnované druhé polovině 20. století přinášejí skvělou příležitost, jak se díky péči jejich editorů dostat ke komiksům, které před lety vycházely časopisecky. Tu a tam je někdo má zasunuté ve vzpomínkách, ale v šuplíku málokdo.

Vydávání podobných titulů před více než dvaceti lety zahájilo nakladatelství BB/art Velkými knihami komiksů z časopisu ABC. Později došlo taky na Ohniček, Větrník a Pionýr, samostatných knih se dočkali kreslíři Jozef Schek, Jan Štěpánek, Gustav Krum a Miloš Novák. Ze scenáristů mají svoje sebrané komiksy třeba Vlastislav Toman nebo Václav Šorel. A teď péčí Středoškolského klubu ASK ČR při Gymnáziu v Plzni a grafika Filipa Konečného vychází velká kniha komiksů Bimbovi, což je přezdívkou výtvarníka Bohumila Konečného (1918-1990).

Ten patřil k opravdovým průkopníkům českého komiksu a zároveň k nejtalentovanějším tvůrcům, které Československo mělo. Za svůj velký vzor ho uznával třeba Kája Saudek, který pěl na jeho umění hotové ódy. A bylo na co. Konečný vynikal svižnou a dynamickou kresbou, která nezestárla do dnešních dní. Bohužel se nikdy nedostal ke kreslení většího komiksového projektu, kterým by vstoupil do čtenářského povědomí. A přitom nechybělo mnoho.

Rychlé šípy, kam se podíváš

 Slavná klučičí pětka tedy žije a není to zdaleka jen v Albatrosu. Nakladatelství Lipník vydalo třeba komiks Rváčov, který se sice odehrává v Praze, ale J. Foglar v něm vystupuje jako reálná postava. Z poetiky Rychlých šípů i pražského Starého města vytěžuje to nejlepší. Nakladatel Václav Vávra vydává sebrané komiksy Marko Čermáka, mezi nimiž najdete třeba adaptaci stínadelské trilogie a to hned v několika podobách. Když se pak podíváte na Aukro a zjistíte, za kolik se artefakty prodávají (zejména s Rychlými šípy, s ostatními foglarovkami to tak slavné není), bude vám jasné, že v tuto konkrétní chvíli jsou Mírek Dušín, Jarka Metelka, Jindra Hojer, Rychlonožka a Červenáček stále přítomní.

Je skutečnou záhadou nakladatelského hlavolamu, kolik z prodaných výtisků si z nostalgie kupují pravověrní dospělí fandové a kolik z nich si doopravdy s chutí užijí současní kluci a holky. To budeme s jistotou vědět, až pokud dnešní generace dětí dospěje a bude/nebude Rychlé šípy shánět pro svoje potomky. Zatím mají totiž peněženky v rukou ti, pro které budou Foglarovi chlapci živými hrdiny až nadosmrti. Nadějí jsou ale bezesporu skauti, kteří se o Jestřábův odkaz svědomitě starají, a odkaz Rychlých šípů je tak monumentální, že jej hned tak nějak závějí zapomenění nepřikryje. Držme jim palce, 21. století je o dost horší nepřítel než Haha Bimbi či Bratrstvo kočičí pracky se všemi Vonty dohromady.

Richard Klíčnick

Odposlechnuto

Před sto padesáti roky v Brně začali vařit Starobno. Zatím se to nepodařilo, ale nelze neocenit snahu a výdrž. **KENJIRO**

ale stvořil nejslavnější českou komiksovou hrdinku

Foglar ilustroval – na komiksech se nedohodli

Bohumil Konečný mohl kreslit komiks Rychlé šípy. Jaroslav Foglar mu to nabídl, když sháněl v šedesátých letech náhradu za zesnulého Jana Fischera. Znali se, Konečný tou dobou již ilustroval nejednu Foglarovu knihu, ale komiks, to bylo něco jiného. Bimba tehdy ale odmítl přistoupit na základní Foglarovu podmínku – že Konečnému ze svého zaplatí za každou komiksovou stránku stejné peníze jako nakladatelství a kreslíř se tímto vzdá veškerých autorských práv. To byla pro zavedeného kreslíře věc nepřijatelná – zatímco Marko Čermák s tímto problémem neměl, čímž se instantně zapsal do českých komiksových dějin. Přesto je jeden Bimbův obrázek Rychlých šípů ikonický, nakreslil totiž Foglarovy hrdiny na vrcholku zvonice pro obálku časopisu Vpřed č. 18 z roku 1946.

Tvůrcem mýtu proti své vůli

Do komiksových dějin se ale Bimba nakonec zapsal velkolepě a v zásadě proti své vůli – naším největším komiksovým skandálem, navíc mezinárodním. Za celý průsvih, který stál Konečného a málem i Zdeňka Buriana celou kariéru, mohl člověk jménem Petr Sadecký (1943-1991). Ten byl Bimbovým největším a letitým obdivovatelem, obdobně zbožňoval i Zdeňka Buriana. Konečný uvádí, že pro něj Sadecký byl téměř jako vlastní syn. Když proto jeho oblíbenec přišel s nápadem exportovat skvělého Konečného za hranice Československa, znělo to jako nápad, který stojí za to vyzkoušet.

A tak Bimba nakreslil nejen přes osmdesát obálek ke knihám Karla Maye, ale podle Sadeckého scénáře také komiks o Amazoně, ženském Jamesi Bondovi s bujným poprsím a masitými rty. Několik obálek pro Amazonu nakreslil také Zdeněk Burian, do projektu se zapojil i kreslíř Miloš Novák. Kdo mohl tušit, že tolik oblíbený Sadecký má vlastní plány – i s kresbami kreslířů uprchl do západního Německa. Tam úspěšně prodal Bimbovy obálky ke knihám Karla Maye, ale peníze autor nikdy neviděl. To ale není nic ve srovnání s osudem Amazony.

Sadecký, inteligentní a obratný manipulátor, nakreslil hrdince na čelo pěticipou hvězdu a z Amazony se zrodila Octobriana. Svět se o ní dozvěděl v knize Octobriana a ruský underground, která vyšla v roce 1972 v Londýně a vzápětí i v New Yorku. Sadecký totiž u nakladatelů neuspěl s nedokončeným komiksem, a tak přišel s fabulací, že na Ukrajině vzniká samizdatový porno/politický komiks, který se staví proti komunistickému režimu. Bohužel plán vyšel na tisíc procent a svět byl nadšen. Octobriana miloval třeba David Bowie a hrdinka se od té doby periodicky vynořuje v nejruznějších západních i českých komiksech (tím nejslavnějším jsou asi Dobrodružství Luthera Arkwrighta britského kreslíře a scenáristy Bryana Talbota). Více o celém skandálu se dočtete ve stejnojmenné knize Tomáše Pošpizyla, kterou vydalo nakladatelství Labyrint v roce 2004.

Originály Buriana i Konečného na skládce

Naštěstí Bimbovi i Zdeňku Burianovi došlo ještě dřív, že Sadecký je schopný všeho, a ohlásili na policii ukradení originálů, což je pravděpodobně uchránilo před kriminálem. Konečného kariéru to ale přesto poznamenalo. Navíc se do konce života nevyrovnal s pocitem zrady. Sadecký zemřel jen o rok později než Bohumil Konečný a došlo k úřednímu vyklizení jeho bytu – originály Bimby i Buriana tehdy skončily nejspíš na skládce.

Knížní novinka ale pochopitelně neobsahuje pouze Amazonu – to by ani nebyla „velkou knihou“. Autoři pečlivě dávali dohromady vše, co se dalo nalézt, a tak na stránkách najdete třeba Krále Madagaskaru, komiks, který nakreslil společně s G. Krumem pod pseudonymem G. Branšovský podle scénáře J. Weigela pro časopis Pionýrská stezka (1975-1977), a další drobnější komiksy.

Nejzajímavější je ale pro Bimbovy fanoušky komiks Pohádka, který na přelomu 50. a 60. let kreslil pro svou dceru, jež podstoupila jako jedna z prvních pacientů v Československu operaci srdce. Komiks vychází vůbec poprvé. Celostránkové ilustrace, které jsou v knize otisknuty vždy čtyři na stránce, přinášejí jeho dceři příběh o princovi a princezně, kteří společně s tlupou trpaslíků pouštějí draka – ovšem všechny je odnese silný vítr a navíc se po jejich stopě pustí také drak opravdový.

Čeká je dlouhá cesta a mnohá nebezpečí.

Jedná se o komiks privátní, který nebyl určený k publikování, ale díky tomu vidíme Konečného nesvazaného scénářem. Příběh nepatří k nejlepším, vždyť evidentně vznikl stránku po stránce a dcera byla evidentně hospitalizována o poznání déle, než autor čekal. Bimba v něm ale projevuje humoristický talent a využívá svého smyslu pro karikaturu a celé dílo je i po letech zábavné a svižné – inu, rodičovská láska v něm obsažená tvoří dokonalý kontrast k celému anticky tragickému příběhu Octobriany.

V ostatních velkých komiksových knihách určitě naleznete více komiksů než v té Bimbově, jenže to neznamená, že byl Konečný menším autorem. Možná právě naopak. Bohumil Konečný mohl být úplně klidně komiksový kreslíř světového významu. Jen se narodil na špatné straně železné opony a zemřel pouhý rok po sametové revoluci. Patřil k těm nejlepším, jen to dnes bohužel málokdo ví.

Richard Klíčník / pro Deník N
Bimba, Středoškolský klub ASK ČR, 16 str., 799 Kč

Odposlechnuto

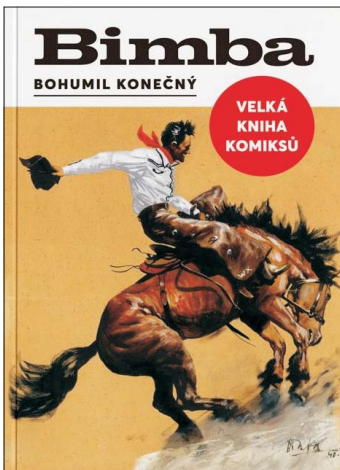
Rusko: Nepomáhejte Ukrajině!

Izrael: Nebudeme. Vážíme si našich vztahů. (BUM-BÁC)

Rusko: Vy jste vyhodili do povětří iránskou fabriku na drony!

Tomu říkáte vážít si našich vztahů?

Izrael: Říkali jste, že je nepoužíváte. A my vám věříme. **KENJIRO**

Časem s vědou - březen

● velkých činech vědy, techniky a medicíny

Posrpnové emigranty, kteří se v exilu proslavili do té míry, že si je nedovolil přehlížet ani ten nejzavilejší normalizační režim, lze asi spočítat na prstech jedné ruky. (Mně jako první vyvstávají Miloš Forman a Martina Navrátilová.) Mezi astronomy asi existuje jediný – Luboš Kohoutek.

Jeho sláva byla započata vcelku rutinní prací – dne 18. března 1973 se v pracovně hamburské observatoře skláněl nad svým jedenáct dní starým snímkem noční oblohy, aby si na něm našel a ověřil některé nedávno objevené planety. „Přitom jsem neočekávaně přišel na nové nebeské těleso, které do té doby nebylo v dané oblasti známé. A třebaže na snímcích to byla pouze malá, nejasná a ne zcela ohraničená tečka, nálezný mě vzrušil. Další týdny fotografování ukázaly, že tento bod zvětšuje své rozměry, a já jsem pochopil, že se přibližuje k Zemi. Předpokládal jsem, že to je kometa...“, řekl o něco později pro sovětský týdeník *Nedelja*. (Možná i to byl důvod jeho tolerovaní režimem...)

Tak doktor Kohoutek, v roce objevu osmatřicetiletý, přesně podle zákona serendipity, který hledačům nadílí něco jiného, než po čem pátrají, namísto obyčejného asteroidu ulovil mnohem větší vesmírnou rybu – „kometu století“. Ale popořádku.

Jak známo, vůbec nejstaršími vědeckými obory byly nejspíš rostlinozpyt a hvězdopis; naši prapředkové se totiž jednak museli něčím živit, ale museli taky vědět, kdy to zasít. Traduje se, že právě pro povolání botanika či astronoma se lidé rozhodují už v útlém mládí – podle toho, jestli v začátcích svého rozumu krouží koukají spíš dolů, nebo nahoru.

Luboš Kohoutek pocházel ze severní Moravy. Na letní tábory jezdil do západobeskydské Jablůnky a tam za jasných nocí...

Leže si naznak v trávě, jež se blyští,

co vidíš a co slyšíš mezi snem?

- Hemžení hvězdná jako v mraveništi

a ticho jako v úlu vymřelém.

... zjevně nekoukal dolů, nýbrž v duchu Hrubínových veršů propadl kouzlu „hvězdných hemžení“. První astronomická pozorování, bylo to o prázdninách během aktivity meteorického roje Perseidy, konal z ploché střechy činžáku v Zábřehu, kde jeho rodina bydlela – lehl si na lehátko, přikryl se tlustou dekou a bez dalekohledu, pouhým okem pozoroval, jak z nebe „padají hvězdy“. Říká se, že když člověk vidí padající hvězdu, má si rychle něco přát, a ono se to splní (já si přitom pokaždé vzpomenu na Bradburyho povídku *Kaleidoskop*). Nevím, co si tehdy přál mladý Luba, ale rozhodně po sobě zanechá stopu trvalejší než přízračně kratičká záblesk povětronek...

Po studiích v Brně a Praze nastoupil v roce 1958 do Astronomického ústavu Akademie věd, kde se věnoval výzkumu planetárních mlhovin.

Během uvolnění koncem 60. let začal spolupracovat s univerzitou v Hamburku, která disponovala jedním z nejlepších přístrojů k širokoúhlému, takzvanému přehledkovému fotografování nebe; to se používalo k hledání nových nebeských ob-

jektů, kupříkladu mlhovin či planetek. Po srpnu 68 tam zůstal natrvalo a připojil se tak k silné české astronomické diaspoře ve světě (Zdeněk Kopal, Zdeněk Švestka, Zdeněk Sekanina, Zdeněk Kviz, abychom zůstali u Zdeňků). Z Hamburku pak mohl zajíždět do špičkových hvězdáren po celém světě.

Kohoutkova kometa, vědeckým označením 1973f („f“ proto, že toho roku byla šestá nově objevená), způsobila senzaci. Vlasatice totiž bývají zpravidla objeveny nějaké 2–3 měsíce před průchodem u Slunce, kdy teprve začínají vlivem jeho tepla zářit a být vidět, takže k přípravám programů i aparatur na jejich pozorování nezbyvá moc času. Tahle však měla projít přísluním až za devět měsíců, takže astronomové stačili zorganizovat koordinovanou pozorovací kampaň desítek světových observatoří, poprvé včetně vesmírné – na oběžné dráze kolem Země totiž právě kolovala americká Skylab.

Kometa 1973f tedy nabyla takové proslulosti, že se dokonce ani u nás nedala ignorovat osoba jejího objevitele. Jedny noviny sice zkoušely tvrdit, že Kohoutek je japonský astronom, ale nakonec tento „Japonec“ dostal český vystěhovalecký pas a stal se na dlouhá léta diskrétním a spolehlivým pojičkem svých českých kolegů se světem.

Kometa Kohoutek 1973f měla průměr jádra asi 10 km, vodíkové mračno, které ji obklopovalo, sahalo do vzdálenosti až 10 milionů km. Chvost měřil několik desítek milionů km. Informace, které poskytla vědění, byly jedinečné, kupříkladu nálezný organických molekul kyanovodíku a metanolu v ohonu vyvolal úvahy o možnosti příchodu života na Zemi z vesmíru.

Doktor Kohoutek objevil celkem pět komet a zhruba pětasedmdesát planetek, jimž dal převážně jména po českých osobnostech (Hus, Komenský, Neruda, Capek, Smetana, Dvořák, Janáček, Martinuboh, LubosPerek, Masaryk či Palach) nebo lokalitách (Moravia, Jablunka, Bezovec). Naproti tomu planeta číslo 1850, objevená za druhé světové války u Heidelbergu, dostala na návrh německého kolegy název Kohoutek. Hned po formálním odchodu do penze roku 2001 vydal Luboš Kohoutek své celoživotní dílo – druhé vydání *Katalogu planetárních mlhovin*. I ten ho určitě nadlouho přežije.

František Houdek

Povolební odposlechnuto

Dnes mi přišel email se sdíleným google kalendářem nově zvoleného prezidenta.

Prosím vás, pomalu s těmi novotami! My novináři jsme si ještě nestihli zvyknout ani na to, že nás prezident nechce střílet.

Lucie Stuchlíková, 31. ledna

Myslím, že si budu muset tak týden zvykat jen na myšlenku, že nový prezident je schopen používat vlastní telefon!

Jana Julínková

Bylo by pěkné, kdyby Babiš prohrál o tolik hlasů, kolik lidí umřelo při covidu.

Errtu

Mezi lékem a jedem

Třeštění letitého popularizátora 124

Většinu druhé světové války strávil australský lékař John Cade v japonském zajetí. I za příšerných podmínek si ale nezapomněl přemýšlet. Při ošetřování psychicky nemocných společníků ho napadlo, jestli za jejich stav nemůže otrava mozku nějakou v těle běžnou látkou, která se bůhvíproč vymkla z kontroly.

Po válce se Cade stal šéflékařem jedné melbournské nemocnice, avšak nápad z lágru nezapomněl. Ve volném špitálním kamrlíku si zřídil laboratoř a tam začal vstříkovat do břicha morčata jednotlivé složky moči psychotiků. Jedna z nich, kyselina močová, se nedala injikovat, poněvadž byla špatně rozpustná. Zato močan lithný se rozpouští skvěle, stálo v knihách...

Hned po první injekci této soli si Cade všiml čehosi velmi podivného. Normálně bývají morčata plachá a leková, nyní ale zůstala ležet na zádech s tlapičkami vzhůru a pokojně zírala.

Poté co na sobě vyzkoušel jeho nejedovatost, si Cade vybral devatenáct pacientů s různými „neklidnými“ psychiatrickými diagnózami a vstříkl jim roztok bromidu lithného. Na maniaky (obrazně řečeno lidi s chorobně dobrou náladou) fungovalo přímo skvěle. V březnu 1948 začíná cíleně kurýrovat prvního pacienta. Byl to člověk po padesaťce, neklidný, špinavý, destruktivní, zlý. Manickými stavy trpěl pět let. Za tři měsíce byl propuštěn z nemocnice a mohl se vrátit do práce... Postupně ale zvlčil, přestal brát léky – a do špitálu se vrátil ještě horší než předtím. Po čtrnácti dnech lithiové kúry byl zase v cajku. Po publikaci případu v roce 1949 se lithium stalo vůbec prvním účinným psychofarmakem. (Funguje tak, že lithné kationty vytlačují z buněk chemicky podobné ionty draselné, čímž se buňky snáz depolarizují, „vybijejí“. To vyvolává zklidnění.)

Přibližně ve stejné době, kdy Cade dřepěl v lágru, přišli v Americe na to, že namísto kuchyňskou solí (chloridem sodným) by se dalo solit chloridem lithným; sodík se totiž podílí na vzniku vysokého krevního tlaku. Ten ale doktory brzo přestal zajímat, poněvadž jejich pacienti začali umírat na otravu. Zpráva o toxicitě lithia vyšla shodou okolností taky v roce 1949.

Zpráva, že lék lithium je vlastně jed, odradila od jeho všeobecného psychiatrického používání, ale... když ono v některých případech fungovalo takřka zázračně!

„Snad víc než jiní vědci jsem měl to štěstí, že jsem sklídl plody své práce. Řada členů mé rodiny byla lithiem léčena s pozoruhodnými výsledky; byli by už dávno hospitalizováni, možná i mrtvi, kdyby se léčení lithiem neobjevilo včas.“

To napsal zpětně dánský psychiatr Mogens Schou. O lithiu se dočetl v roce 1952 a navzdory špatné pověsti ho začal zkoumat. Nakonec v polovině 60. let dokázal, že pomáhá nejen při mániích, ale především brání opakování lidsky mnohem nepřijemnějších vln střídání mánie a deprese (při bipolární afektivní poruše, postaru maniodepresivní psychóze). Roku 1970 bylo lithium povoleno i v zemi s nejpřísnějšími předpisy – v USA.

Základní podmínkou úspěšnosti lithia ovšem je, aby ho nemocní užívali bez přestávky a ve vhodné dávce. A tady jsme

zase u jeho rafinované jedovatosti. Z pokusů sice známe jeho ideální léčebnou koncentraci v krvi, ale pokud je byt' jen o třetinku vyšší, začne tělu ubližovat. Navíc se v těle chová poněkud nevypočitatelně, takže k dosažení potřebné hladiny musí každý spolknout trochu jinou dávku, někdy dokonce i stejný člověk, pokud si jinak osolí, jinak se nají... Pacient se tedy musí pravidelně podrobovat analýzám krve na lithium, a podle výsledku pak množství podávaného léku upravovat.

Proto vznikly jiné léky bez těchto problémů. Jenže – pořád existovaly dvě pětiny pacientů s bipolární poruchou, u kterých lithium působilo daleko nejlíp. Proč?

Pomohla molekulová genetika. Genová analýza oněch 40 % lidí s bipolární poruchou, na které lithium zabíralo ideálně, ukázala určitou genovou odlišnost. Ta sice u nositelů zvyšuje riziko maniodepresivní poruchy, ale taky podstatně zvyšuje jejich vnímavost k lithiu! Dnes je čtení v genomu poměrně dostupné, takže takoví pacienti se dají vytipovat.

Však nedosti. V učebnicích stojí, že nervové buňky se jako jedny z mála v těle neobnovují. Před dvaceti lety se však zjistilo, že to není pravda. A jednou z látek, které neurogenезi podporují, je právě lithium. Stačilo čtrnáct dnů podávat ho myším, a měly o 15 % neuronů v hipokampu víc! (Hipokampus odpovídá za paměť a intelekt.) Zároveň se ale ukázalo, že pokud nově nabytých neuronů potkan nevyužívá (například tím, že hledá v bludišti cestu k potravě), během dalších tří týdnů o ně zase přijde! Pokud tedy chceme farmakologicky vylepšovat funkci svých mozků, musíme toho zlepšení i využívat, učit se, poznávat, zdokonalovat se. Jinak jsou to vyhozené peníze.

Zdánlivě nevýrazný chemický prvek lithium je pro mě jedním z důkazů, že v partitúře přírody není malých rolí. V lidském světě mimo jiné otravuje nebo uzdravuje jednotlivce, ale ve vodíkových bombách taky může ve velkém zabíjet. A především – neobejdou se bez něj vyspělé akumulátory elektřiny, bez kterých se neobejdeme zase my.

František Houdek

Odposlechnuto

Z dějin víme, že po Catilínovi nepřišla žádná sociální republika římská, nýbrž César. Co přijde po Trockém a Leninovi, nevíme, ale pochybujeme, že to bude komunistická republika. Mně se zdá spíše, že to bude obnova carismu.

František Modráček (1920)

Potkají se na ulici dvě Rusky: „Jé, vy máte nový kožich! Zabíli vám muže, nebo syna?“

ZIDANE

Na argument, že „Ukrajina odjakživa patřila Rusku!“ je asi nejlepší odpověď: „A to je právě ten důvod, proč už k němu patřit nechce.“

David Kenjiro Karásek

Podle zahraničních médií posílá Německo na Ukrajinu 88 tanků Leopard 1 a 14 Leopardů 2. To chce fakt fištrón tohle trefit.

Jan Vrobel/@gnostic_punk

Vyhodnocení PAF 2022 a rozhovory s finalisty

Vyhlášíme zde výsledky třináctého ročníku ankety PAF (Přebor autorů fantastiky), kde vyzdvihujeme autory, kteří v literárních soutěžích žánrů sci-fi, fantasy a horor získali v uplynulém roce nejvíce ocenění. Anketa PAF existuje od roku 2008, hlavním patronem je Michael Bronec ze Strak na vrbě, statistiku počítá Vladimír Němec. Výsledky a umístění v jednotlivých soutěžích statisticky vyhodnocujeme, s nejspěšnějšími autory vedeme rozhovory, o které se dělíme se čtenáři Interkomu, později je sdílíme i na sociálních sítích.

V roce 2022 bylo do ankety PAF zahrnuto celkem 533 povídek z 8 soutěží. Mezi tradiční soutěže řadíme Cenu Karla Čapka (dále jen CKČ), kde každou ze čtyř kategorií vyhodnocujeme zvlášť, soutěže Vidoucí, Daidalos a O stříbřitěleský halmochron. Mezi zavedené počítáme soutěže O krvavý brk – tři věkové kategorie a Rokle šeré smrti – dvě věkové kategorie. Dále hodnotíme ostatní soutěže jako Sardenské legendy a soutěž Spionátor. Z tradičních soutěží nám v statistice za rok 2022 chyběli respektovaní Žoldnějí fantazie, které Michael Bronec z důvodu únavy materiálu (sebe) vyhlásil až na letošek.

Do žebříčku finalistů PAF se vloni probojovalo 71 autorů s celkem 91 bodovanými povídkami. Celkově od roku 2008 v anketě PAF evidujeme 1 600 bodovaných povídek z celkem

11 720 povídek, které za tu dobu poslali do soutěží autoři sledovaných žánrů.

Na nejvyšší příčce žebříčku PAF 2022 stanula Marie Domská s povídkami: Podle protokolu (Vidoucí), Záchraná mise (Sardenské legendy) a Život nad loď (Daidalos). Dodáváme, že Marie vyhrála anketu PAF se slušným náskokem šesti bodů i vloni, a v letech 2020 a 2019 byla shodně čtvrtá.

Druhé místo ankety PAF 2022 patří Martinu Novákovi za povídky: Bazilišek: Obrázky z nejasné budoucnosti (O stříbřitěleský halmochron), Dobrodružství mladého trosečníka (CKČ krátká povídka), Estrella (Daidalos), Jak Artur zachránil roboty (CKČ novela), Jéžíšku, pomoz mi (CKČ mikropovídka), a Mulo (CKČ povídka).

Třetí místo žebříčku získal Lukáš Kos za povídky: Dobré ráno, admirále (O stříbřitěleský halmochron), Revoluční prototyp (Sardenské legendy), Streamuj jako o život (Daidalos), Ztráta knihovni jednotky (Vidoucí).

Na čtvrtém místě PAF 2022 se umístil Petr Klepal, na pátém Vlastimil Boháč. Oba pánové jsou známé firmy, úspěšně bodovali v minulých ročnících. Petr byl první za rok 2020, Vlastimil byl druhý v roce 2021.

Všem finalistům srdečně gratulujeme!

Rozhovory s autory

Přebor autorů fantastiky je sice míněn s mírnou nadsázkou, ale přesto vypovídá o míře úsilí, kreativitě a zdravé úpornosti oceněných autorů. Abychom motivovali k účasti v literárních soutěžích i další autory, položili jsme držitelům nejvyšších míst přeboru několik otázek.

Jaké knihy nejraději čteš?

Marie Domská: Pochopitelně fantasy a sci-fi. Momentálně brouzdám po české scéně fantastiky, abych byla v obraze, kdo, jak a o čem píše. Úplně nejvíc jsem nadšená z Rosany Zvelebilové, která má svůj jedinečný styl, který mi prostě sedl. Jinak mám ráda fantasy, nejlépe takové to klasické: meč a magie. A když jsou tam elfové, je to plus navíc.

Martin Novák: To je široká škála. Od hororů, přes sci-fi, až k „vážné“ literatuře. K fantastice jsem se prokousal teprve před pár lety, předtím to byl snad jen Tolkien a Lovecraft. Ted' se to snažím dohánět na povídkových sbírkách a antologiích, co vystrachám po antikvariátech. Jinak jsem vyrůstal na klasicích (díky za povinnou školní literaturu!) a hodně se vracím i k divadelním hrám (kterou si sem tam i napíšu).

Lukáš Kos: Nejraději čtu cynické akční sci-fi/městské fantasy. Tomuto stylu vyprávění vděčím za hodně, neboť z něj přimárně čerpám při svém vlastním psaní. Krom toho mám rád knihy od Brandona Sandersona, Miroslava Žambocha či Juraje Červenáka. Rád čtu také detektivky (hlavně drsnou školu) a knihy ze světa Warhammer 40K.

Co tě nejvíce inspiruje?

Marie Domská: Obvykle sny. Několik povídek má v sobě střih

pek něčeho, o čem se mi zdálo. Pak jsou dobrou studnicí nápadů seriály, které sleduji se svým manželem. Vybrám pro mě samozřejmě ze žánru sci-fi nebo mystična (např. Black mirror). Výborní jsou také betačtenáři, kteří skvěle rýpou s otázkami proč a jak, nebo mi posílají odkazy na zajímavé články a podcasty.

Martin Novák: Má žena. Jako člověk i jako kritik. Jak nekompromisně dokáže říct, když napíšu nějakou blbost. A jak moc je na mě pyšná i při tom nejtitěrnějším úspěchu. To je neuvěřitelný hnací motor!

Lukáš Kos: Úspěch. Účastnil jsem se v roce 2022 asi 90 % všech literárních soutěží (fantastických i mimožánrových), abych si dokázal, že mám na to stát se spisovatelem. A povedlo se mi publikovat 8 povídek, což mě hodně namotivovalo k tomu, abych udělal krok vpřed a začal svědomitě pracovat na delších útvarech.

Prošel/prošla jsi nějakými kurzy tvůrčího psaní, nebo jsi samouk? Máš s nimi pozitivní zkušenosti, nebo se spíše kloníš k názoru, že k úspěšnému psaní postačí talent, fantazie a vytrvalost?

Marie Domská: V poslední době, kdy jsem začala sklízet úspěchy v literárních soutěžích, ale přesto se mi nedařilo uchytit se v nakladatelství, jsem se dost ptala, jestli talent a vytrvalost stačí. Tehdy jsem se přihlásila do kurzů k Veronice Matysové. Potřebovala jsem zjistit, jestli někde v mých románech není zádrhel, o kterém nevím. Ty kurzy byly úžasné a určitě mi hodně daly. Spoustu věcí jsem dělala intuitivně a od Veroniky jsem dostala takové to ucelení, nadhled, zdůvodnění, proč to nebo ono dělat. Navíc spoustu tipů, co přidat. Román Sivá krev, který vyjde v červnu v nakladatelství Host, žádné zásahy

nepotřeboval. Ale sci-fi z univerza Kchrata, jehož první díl chystám k vydání na podzim, jsem hodně vylepšila.

Martin Novák: Samouk. Hodně mi pomohla Kingova kniha O psaní a cyklus přednášek Brandona Sandersona, který je volně dostupný na YouTube. Oba zdroje mi přijdou geniální (obzvlášť pro začínajícího autora) – jeden učí formální stránce (stručnost jazyka, jasnost vyjadřování, redukce slov...), druhý se zaměřuje na obsah (struktura děje, poutavost, budování světa a charakterů...). Myslím, že talent je výhoda, ale pokud se člověk neučí od druhých, je odsouzen opakovat jejich chyby.

Lukáš Kos: Absolvoval jsem v roce 2021 kurz „Sed' doma a piš“ pořádaný Městskou knihovnou v Praze a organizovaný Milou Lincem. Tento kurz mě velice posunul a nasměroval správným směrem, takže jsem mu vděčný za hodně. Navíc jsem díky němu poznal řadu dalších talentovaných autorů a autorek, s nimiž si děláme vzájemně betačtenáře, a o nichž brzy více uslyšíme. V roce 2022 jsem absolvoval kurz „Jak napsat povídku do literární soutěže“ pořádaný Literární Alchymií a organizovaný Katkou Kalivodovou Foltánkovou. Tento kurz je více směřovaný na začátečníky, takže mi dal už jen pár drobností, ale i tak jej mohu s klidem na srdci doporučit. Kdybych byl na začátku své literární výpravy, posunul by mě hodně dopředu. S kurzy mám tedy pozitivní zkušenost. Samozřejmě, k úspěchu v psaní postačí talent, fantazie a vytrvalost (ta především), ale díky těmto kurzům nemusí člověk objevovat znovu kolo.

Někteří autoři preferují konkrétní žánry, jiní škatulkování odmítají. Jak jsi na tom Ty? Je nějaký literární žánr, který pokládáš za výzvu?

Marie Domská: Určitě horor. Trochu jsem zkoušela něco hororového napsat. Bohužel pro jednoho betačtenáře to bylo až moc, zatímco jiný to považoval za slabý čajíček. Nevím, jestli bude příležitost zkusit to znovu. Ve sci-fi se mi líbí, a ještě nějakou dobu u ní zůstanu. Potom mám v plánu pár fantasy kousků. Nicméně během psaní zmíněného Kchrata se lehce otírám o detektivku, jindy o sociální problémy, nestraním se ani romantiky. Vlastně mi vyhovuje, že občas tam mohu vsunout kousek od všeho. Jediné, do čeho bych se nikdy nepustila, jsou historické žánry. Studium faktů bych nezvládla.

Martin Novák: Určitě se nepovažuji za žánrového autora. Pořád se hledám a ještě dlouho hledat budu. Rád experimentuju a obecně jsem pro překračování hranic – ale to až potom, co autor žánr ovládne. Jinak by se za experimentální dala považovat každá amatérská tvorba. A co je pro mě výzva? Nejspíš hard sci-fi – příběh poutavý, čtivý, zároveň plný faktů a akurátních problémů našeho současného chápání universa (vše se totiž nedá schovat za „abraka-kvanta“). To vyžaduje skutečného génia!

Lukáš Kos: Osobně preferuji psaní cynických akčních fantasy/sci-fi ala Kulhánek/Kotleta/Kopřiva. Ale tak tomu chtěl osud, když mi dal příjmení začínající na „K“. Nicméně jsem schopný psát i jiné žánry – publikoval jsem humoresku, western, detektivku či horor. Kdybych se měl pitchnout a zaškatulkovat, napsal bych o sobě: „Ten, co píše svižné akční fantasy.“

Výzva je pro mě epická fantasy. Teď nedávno jsem ji zkoušel a dala mi asi nejvíc zabrat.

Která z oceněných povídek Ti dala nejvíce zabrat a proč?

Marie Domská: Pravděpodobně Záchraná mise. Sardenské legendy totiž mají rozsahové omezení. Tam, kde jsem měla skončit, jsem se teprve rozjížděla. Mám ráda, když je v povídce život. Nejprve jsem se na to vykašlala s tím, že povídku pošlu do CKČ. Pak jsem se ale týden před termínem rozhodla, že zkusím sedm tisíc znaků vymazat. Bylo to peklo. Tolik krásných vět muselo pryč! Šla jsem až na dřev a povídka mi přijde strohá. Proto mě moc potěšilo, když uspěla.

Martin Novák: Jednoznačně Mulo. A myslím, že mi ještě zabrat dá! Vznikla úmorným přepisováním jedné povídky z dob, kdy jsem o psaní nevěděl zhora nic. A když se na ni dívám zpětně, ten výsledek mi přijde kostrbatý. Takže mě její umístění upřímně překvapilo. A protože ji mám rád, určitě se k ní ještě vrátím. Člověk se pořád učí...

Lukáš Kos: Z oceněných povídek mi dala nejvíce zabrat Ztráta knihovny jednotky. Tam jsem musel třikrát přepisovat konec, abych s ním byl dostatečně spokojený. Přepisování je každopádně mou nejoblíbenější částí tvůrčího procesu. Snažím se, aby mé povídky byly co možná nejlepší na první dobrou, ale tady jsem se k textu musel vícekrát vracet, takže jsem dost skřípal zubama. Ale musí to být, aby bylo dílo tak dobré, jak jen to jde.

Co píšeš právě teď? (Klidně se chlub, propaguj.)

Marie Domská: Momentálně trochu relaxuji. V roce 2022 jsem napsala 2 romány a novelu plus 3 povídky mimo hlavní dějovou linku Kchrata. Ještě nikdy jsem toho za rok nenapsala tolik, takže jsem trochu kreativně vyčerpaná. Mám rozepsaný 6. díl Kchrata, ale netlačím na to. Pomalu opravuji 2. díl, který by třeba mohl vyjít za rok. Jinak si naplno užívám přípravu k vydání Sivé krve. Celý ten proces je pro mě nový a vzrušující.

Martin Novák: Momentálně jsem úspěšně překonal každoroční tvůrčí krizi spojenou s obdobím Vánoc (nejsem fanda) a zahlcením skutečně kvalitními knihami (ach, vždyť já vůbec neumím psát!) – teď jsem se vrhl na soubor povídek, které bych letos opět rád poslal do zavedených soutěží. A taky dělám na novele. A taky na divadelní hře, kterou by na konci jarního semestru mělo uvést Filosofické divadlo při Masarykově univerzitě (přijďte se mrknout!). Tak... snad to všechno klapne! Další tvůrčí krize je ostatně ještě rok daleko.

Lukáš Kos: Právě teď píšu román ze světa povídky „Revoluční prototyp“. Čtenáři se opět setkají s Kleinem a Marobem a zažijí jejich nové dobrodružství. Pokud čtenáři povídku nečetli (je volně k přečtení na Sardenu), popsal bych svět, ve kterém se děj odehrává, asi takto: fantasy inspirované počátkem 20. století, kombinující Kulháňkovskou akci s duchem filmu Adéla ještě nevečeřela a špiónážním thrillerem. Snad mi budou Múzy nakloněny a práci na tomto textu dokončím co nejdříve.

Děkujeme nejúspěšnějším finalistům PAF 2022 za jejich odpovědi a doufáme, že inspirovali ostatní autory.

Miroslava Dvořáková

Běžná selhání selhávají tam, kde by nechtěla

Film *Běžná selhání* natočený v česko-maďarsko-slovensko-italské koprodukcí předcházela pověst nadprůměrného díla. Klára Vlasáková v roce 2018 získala za svůj scénář jedno z ocenění Filmové nadace na podporu původní scénářistické tvorby, kterou zaštiťuje Studio Barrandov a společnost Innogy. Ze scénáře vznikl film v produkci malé experimentální produkční společnosti Xova Film, jež má na kontě například kuriózní slovácký folk horor *Morava, krásná zem III*.

Snímek *Běžná selhání* byl dokončen loni a už skutečnost, že si jej do programu vybral Benátský filmový festival, byla důvodem k oslavám. Českému (více méně) filmu se to nestává moc často. Když si rumunsko-maďarská režisérka filmu Cristin Grosanová z festivalu přivezla ocenění pro nejlepší režisérku do čtyřiceti let, ovace ještě zesílily.

Jaká tedy *Běžná selhání*, která o Vánocích zařadil do nabídky Netflix, jsou? Žánrově se jedná o psychologický film s prvky sci-fi. Předpokládá však předpřipraveného diváka, který se nespokojí s komerční produkcí a který je zároveň ochoten vyměnit nedostatek profesionality za prvek odlišnosti a autorství. Důležité je, že to je do značné míry film ženský. Žena jej napsala, žena jej natočila, tři dějové linie sledují tři různé ženy v průběhu jednoho dne. Za ženský prvek můžeme považovat i ústřední motiv filmu, kterým je péče.

Minulost jako budoucnost

Nacházíme se v blízké budoucnosti. Pro české filmaře bylo vždy výzvou, jak budoucnost zobrazovat, když na vytvoření plnohodnotných kulís budoucího světa nebyly finanční prostředky. Tentokrát filmaři použili již dříve osvědčený recept: budoucnost zde zastupuje moderní architektura, která nějakým způsobem vybočuje z obvyklé dobové estetiky. Již ve filmu *Žití* vstanu a opařím se čajem z roku 1977 posloužil namísto dekorace společnosti pro cestování časem *Universum* vestibul metra I. P. Pavlova, tehdy teprve tři roky starý. A samotnou bu-

dovu *Universa* si „zahrál“ tehdy architektonicky progresivní hotel *InterContinental*.

Tvůrci *Běžných selhání* postupovali podle stejné logiky. Ovšem dnešní novostavby v sobě již málokdy nesou na první pohled progresivního ducha, proto nezbylo než sáhnout do architektury minulosti. Budoucnost tedy představuje více než čtyřicet let staré parkoviště za Domem bytové kultury od manželů Machoninových a třicet let starý diplomatický areál v Praze-Troji od architekta Jana Bočana. Nechtěně tak vznikl vizuální komentář reagující na ztrátu futuristického citění dnešní doby, na nostalgii po budoucnosti, která se nedostavila.

Vizuálně působivý film zachycuje protnutí životních siločar tří žen různých generací. Všechny procházejí osobní krizí. Hana je čerstvá vdova, která právě přišla o zaměstnání. Po manželovi jí zůstal robotický pes podezřele připomínající robota z Boston Dynamics polepeného srstí. Rozhodne se ho odnést do opravy, ale když se tam dostane, poblíž budovy dojde k nevysvětlitelnému výbuchu. Není to první exploze. Švy známého světa začínají praskat, ačkoli se většina lidí tváří, jako by se nic zvláštního nedělo.

Do stejné budovy dorazí také mladá dívka Tereza, která se odmítá smířit s představami okolí, jak se má děvče jejího věku chovat. Rodiče z neosobní vilové čtvrti jí uspořádají narozeninovou oslavu, na niž se odváží přijít jen dvě spolužačky. Neskoučí to dobře. Tereza nezapadá do obvyklých heterosexuálních norem a rozhodne se být raději sama.

V evakuované budově nalezne chlapce, který se ztratil mladá matka Silvě. Ta má také pocit, že neodpovídá představám o vzorné matce, k čemuž jí příliš nepomáhá synovo ADHD ani její vlastní lesbická orientace. Zatímco svět se pomalíčku hrouští, situace protagonistek se vyhrcojuje. Muži v tomto příběhu téměř nefigurují, a když, jsou pasivní a nezajímaví.

Pozitivní katastrofa

Hrdinky nakonec získají jakous takous pevnou půdu pod nohama. Ačkoli ke konci snímku některé budovy města rozkvétají výbuchy, život pokračuje dál. Ve filmu to je ilustrováno narozením mlád'at domácího mazlíčka. Tereza vůči nim nalézá mateřský cit, ale smíruje se i se svou jinakostí, když vidí Silvu ve spokojeném vztahu s partnerkou. Všechny postavy se čehosi vzdají, aby mohly něco jiného přijmout.

Totéž se děje se světem. Scénář to má bohužel zapotřebí vyjádřit slovně a nenechat na divákovi, aby na to přišel sám: „To staré končí. To nové ještě neznáme.“

DOGMA

ČAS – dobře natočené scény i špatně natočené scény vzešlé z dobrého nápadu, ba dokonce úhrnem asi to nejlepší, co jsme od Shyamalana viděli od Šestého smyslu. Sice víc působivě než logické, ale zadře se pod šedou kúru mozkovou lépe než mnoho jiných kvalitnějších filmů.

HALLOWEEN ZABÍJÍ – nemá sice ani začátek, ani konec, ale zato řadu krvavě nechutných vražd a dokonce malý vysvětlující přesah... Lze od vyvražděvačky chtít víc, když v ní navíc najdete Jamie Lee Curtisovou a davovou paniku ve špitále?

M3GAN – obstojný záměr udělat strašidelnou panenku pro nové tisíciletí a nakombit ji s terminátorem se utopil v neschopnosti tvůrců zaměřit se buď na horor, nebo na SF, nebo na drama, nebo na cokoliv. Zato je křišťálově průhledné, jak to celé dopadne, a současně temně nepochopitelné, proč je tam nacpa-

➔ Jestliže svět v krizi postihne katastrofa, proč ji nevnímat jako šanci? Taková představa pozitivní katastrofy není nová. Již na sklonku 19. století ji načrtl Jakub Arbes v románu Poslední dnové lidstva a nedlouho po něm také H. G. Wells v románu Za dnů komety. To, co na první pohled vypadá jako konec světa, může být ve skutečnosti začátkem světa nového.

Takové vidění věcí je blízké progresivismu, pro který může být varianta kreativní katastrofy přijatelnější než zakonzervování starého. Film zároveň nese silnou environmentální agendu. Svět, ve kterém žijeme, není světem, který se směje. Stojíme na kraji propasti, naznačuje Klára Vlasáková. Pohár se naplnil, ale hrozba je pro mnohé nepochopitelná. Scenáristka do příběhu zapojuje entity, které dalece přesahují lidské pojmy a jsou většinou pro člověka „neviditelné“. Vlivný ekofilozof Timothy Morton takovým entitám, které jsou prostorově či časově natolik rozlehlé, že jsou pro nás stěží uchopitelné, říká hyperobjekty. Jelikož je Morton kritikem stávajícího světa, jako příklady hyperobjektů uvádí ty, které mají podle něj negativní potenciál: mikroplasty, všechny světové zásoby plutonia, mašinerie kapitalismu, ropné pole v Ekvádoru nebo globální oteplování. Pozitivním příkladem hyperobjektu je například zemská biosféra.

Bud'me hyperobjektivní

Hyperobjekty jsou objektivní, byť často existují spíše jako síť vztahů mezi jinými objekty. Podle Mortona je k nim třeba přistupovat kombinací realismu a neantropocentrického myšlení. Existují nezávisle na tom, co o nich soudíme. Musíme je objektivifikovat, abychom je byli schopni vnímat. Projevem hyperobjektu je například konec světa bez ohledu na to, co si popírači environmentální krize o věci myslí.

Podobným projevem hyperobjektu může být obří neproniknutelná koule z vesmíru vznášející se netečně nad zemí, kterou

ná zápletka s psycholožkou a proč se všichni chovají jako idioti. A tak jen snaha nacpat do M3GAN ženskou psýchu vyšla, protože ta nána neví, co chce, ale nedá pokoj, dokud ji nedostanou.

MOONFALL – obsahuje v první půlce všechny povinné katastrofické scény, ovšem minimalizované až na dřev (potvrzením buď z chybějící pes i skutečnost, že ani nezbudili prezidenta). Zato je tu více hrdinů, více dětí k záchraně, více ras a spousta nanobušení. Tušíte správně, celkově vzato je to hloupější než všechny Emmerichovy předchozí filmy. (Dohromady?)

POSLEDNÍ NOC V SOHO – s velkou láskou, péčí a invencí natočená bezmála tuctová, téměř hororová historka, ovšem uvědomíme-li si, co (ne)dokázali z šedesátých let vytěžit takoví Rebelové, stoupá Soho o mnoho dalších tříd. A ať chci nebo nechci, určitě se k ní ještě vrátím...

VŘÍSKOT – snaha o návrat k původní myšlence a stylu vyznívá i se starými známými ploše, ale našťestí ne hloupě, a i když tomu chybí styl, viděli jsme asi i horší Vřískoty. **Filip Gotfrid**

najdeme v debutovém románu Kláry Vlasákové Praskliny (2020). Kniha i film, ačkoli se dějově liší, mají řadu společných rysů. Oba vykreslují jedince i společnost v krizi konfrontované s něčím, co je přesahuje a na co mají zdánlivě pramalý vliv. Společnou mají i úvodní scénu ztráty zaměstnání v odcizené korporaci. Pro mnohé konec světa v malém. Ryzí sci-fi příběh by se možná zabýval především oněmi hyperentitami, ale Vlasáková jako humanistka zkoumá spíše lidský úděl v měničích se podmínkách.

O Běžných selháních nemůžeme říct, že jsou zcela vydařeným filmem. V řadě věcí zklamávají, zřejmě i tam, kde zklamat nechtěla. Nezkoušenost režiséry i autorky scénáře se projevila v tom, že divák velmi těžko nachází k hrdinkám snímku vztah. Scénář je plný vágních vět, děj je řídký. Ambice filmu jsou sympatické a nemalé, ale daleko přesahují schopnosti tvůrců vytvořit plnokrevné dílo. Film tak působí spíše jako treatment. Film o tom, jak by mohl vypadat opravdu zdařilý film. Náčrtek určitě teze. Naznačuje ale, kudy se možná budou ubírat kroky dalších společensky kritických filmových tvůrců.

Ivan Adamovič / Hrot

*Autor je spolupracovníkem redakce Hrotu
Běžná selhání, scénář Klára Vlasáková, režie Cristina Grosan*

Koprodukční film podle scénáře Kláry Vlasákové si do programu vytáhl Benátský filmový festival. Je opravdu tak dobrý, nebo jen aktivistický?

(Perex časopisu Hrot)

Odposlechnuto ve Star Treku

Doktor: „Máte potíže přizpůsobit se životu mezi lidmi?“

Sedmá z devíti: „Občas rozumím tomu, co lidé říkají, ale nechápu, co tím myslí.“

Doktor: „Můžete mi říct nějaký příklad?“

Sedmá z devíti: „Ano, můžu.“

KENJIRO

Hitparáda autorů PAF 2022

#	Jméno autora	Celkem
1.	Domská Marie	19,50
2.	Novák Martin	16,00
3.	Kos Lukáš	14,75
4.	Klepal Petr	14,00
5.	Boháč Vlastimil	13,00
6.	Sigmundová Linda	13,00
7.	Kociánová Hana	13,00
8.	Pospíšilová Marie	10,00
9.	Gilar Martin	9,00
10.	Kolbaba Radovan	9,00
11.	Brabcová Lenka	9,00
12.	Tůma Štěpán	8,00
13.	Hrmlajtová Kakrofóna	8,00
14.	Novotná Karin	7,75
15.	Doležal Ondřej	7,50

Sbírka českých povídek 2 Autoři kolem Ceny Karla Čapka

Sestavili Jaroslav Olša, jr. a Zdeněk Rampas.
Přeložila Kiyomi Hirano.
Ilustraci na obálce vytvořil Mikuláš Podprocký.

Obsah

Ondřej Neff: Bílá hůl ráže 7,62
Ivan Kmínek: Přečin a trest
Josef Pecinovský: Nikdy mi nedáváš peníze
Jiří W. Procházka: ... a odsuzuje se ke ztrátě rozměru
Jan Hlavička: Jak tenkrát bude lákat čas
Eduard Martin: Nová hvězda
Zdeněk Volný: Výprava, která propadla
Zdeněk Rosenbaum: Vynálezce
Petr Hanuš: O kosovi, který neuměl zpívat
Jaroslav Jiran: Kupte si knihu od Berthera
Jiří Olšanský: Společnost Avonská labuť
Stanislav Švachouček: Primitivové
Jaroslav Veis: Šest měsíců in ulna

Pořadatelé prozradili první jména hvězdných hostů, jsou jimi světznámí herci Danny Glover a Brian Cox.
Programové linie: Hra o trůny, Harry Potter, Star Trek, Star Wars, Červený trpaslík, manga, anime a další.

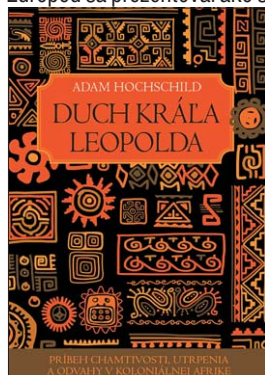
NON FICTION

Adam Hochschild

Duch krále Leopolda

Príbeh chamtivosti, utrpenia a odvahy v koloniálnej Afrike

V polovici osemdesiatych rokov devätnásteho storočia si dobové európske veľmoci, teda Británia, Francúzsko a Nemecko, delili Afriku. V ovzduší všeobecnej viery v pokrok, v atmosfére vlády kráľovej Viktórie, Františka Jozefa II., necelých pätnásť rokov po vzniku jednotného Nemecka i Talianska a po likvidácii zmätkov Parížskej komúny vo Francúzsku, sa aj v rámci tejto záležitosti usilovali o stabilitu. Aby teda nik zo súperiacich nenadobudol v priestore razantnú a nebezpečnú prevahu, stred kontinentu, územie s rozlohou temer dva a pol milióna štvorcových kilometrov, „priklepli“ malému Belgicku. Nezverili ho však do rúk tamojšej vlády ani parlamentu, ale osobne do rúk tamojšieho monarchu Leopolda II. Ten potom užíval krajinu ako svoje léno. Bezohľadne drancoval prírodné bohatstvá a rozpútal jednu z najväčších genocíd v novodobých dejinách. Triezve odhady sa zmieňujú o desiatich miliónoch obetí z radov murínov Belgického Konga. Kniha vzhľadom na veľkorysý rozsah okrem popisu ukrotentstiev (viacerými praktikami a metódami usporiadania táborov, organizácie presunu zajatcov a pod. sa neskôr inšpirovali nacisti: Nemecko malo vtedy kolóniu v susedstve, na území dnešnej Tanzánie) ponúka i psychoportrét panovníka, ktorý nechával vraždiť kvantá ľudí a pred Európou sa prezentoval ako šíriteľ idey humanizmu. Publikácia

sprítomňuje aj príbeh odhaľovania desivej pravdy, hrdinami ktorého boli doboví misionári, žurnalisti, ale aj Mark Twain, autor briskného pamfletu pod názvom *Monológ kráľa Leopolda na obranu jeho vlády v Kongu* (1905).

Miloš Ferko
Adam Hochschild: *Duch kráľa Leopolda*, N Press, 2022, preklad Martin Sliz, pevná vazba, 520 str., 18,67 eur